

ÉLETTÜNK

XXIII. évf. 7–8. szám (23. Jahrg. Nr. 7–8.)

Az európai magyar katolikusok lapja

1991. július–augusztus.

KADA LAJOS c. érsek (Róma):

Mit remélünk a pápalátogatástól?

A Szentatya apostoli útjai előtt, mindig egy meghívás áll. A pápát egy ország egyházi és világi előljárói hívják meg, a Püspöki Kar és a kormány vagy a kormányfő. Ilyen meghívásra válasz II. János Pál pápa magyarországi látogatása is.

Miért óhajt annyi ország egy ilyen apostoli látogatást? Csak azért talán, hogy ne maradjon el a többiek mögött? Aligha lenne ez magyarázat a látogatás előkészítésére szükséges nem csekély szellemi és technikai erőfeszítés vállalására. Mélyebbre kell néznünk. A meghívók, egyház és ország egyaránt, várnak valamit Szent Péter utódjától. Ez az elvárás, ez a remény van a magyar meghívás mögött is.

Mit várhatunk, illetve mit kell várnunk és remélnünk az augusztusi nagy eseménytől, egy római pápa első magyarországi útjától?

A Rómába zarándokló hívek elsősorban azért keresik fel a pápát, hogy hitükben megerősödjének, hiszen Péter és utódai erre kaptak megbízást Jézustól. „Én imádkoztam érted – mondta Péternek – hogy meg ne fogyadjak hited, hogy te egykor megtérve megerősítsd testvéreidet” (Lk 22,32). Nem kellene nekünk is a hozzánk jövő Péter-utódtól elsősorban megrendült és megfogadkozott hitünk megerősítését várnunk? E nélkül nem lehetünk keresztények, ma pedig teljes keresztényekre van szükség.

II. János Pál apostoli útjai valóban lelkipásztori utak: tanít, útbaigazít, buzdít, lelkesít és vigasztal.

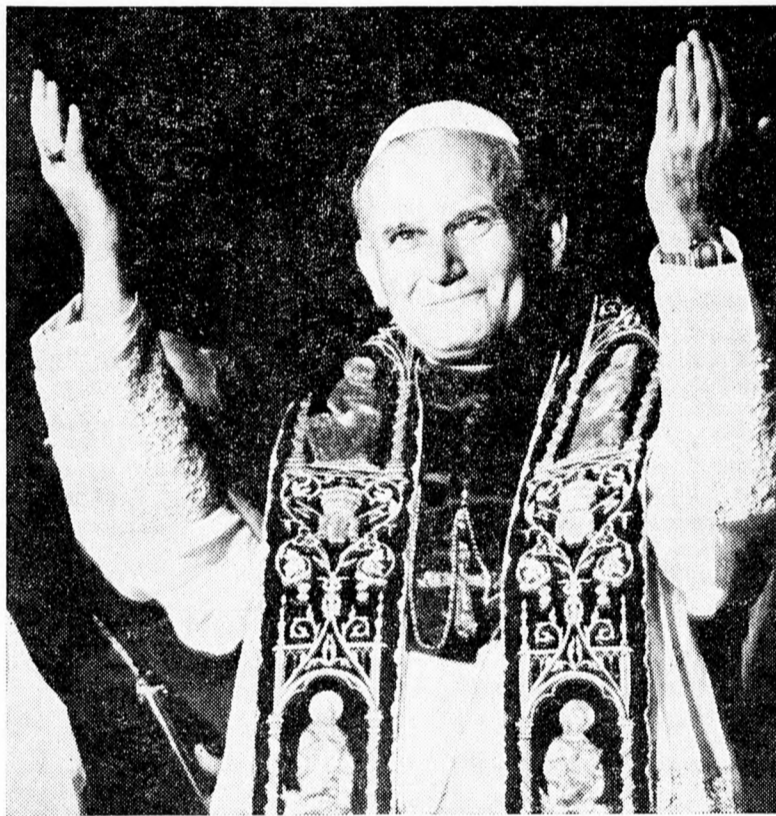
Magyarországi útját a negyedik lengyel út előzi meg, egy olyan országban, amely a mienkhez hasonló nehéz közelmúltat tekint vissza és az abból származó problémák megoldásával küzdök. Az ott adott útbaigazítások nagy részére nekünk is szükségünk van.

A magyar élet is, a közösségi és egyéni hasonló módon, a hirtelenül visszanyert szabadság jó felhasználásának feladata előtt áll. Elszokott tőle egyén és társadalom és félt, hogy visszaél vele és építés helyett rombolást okoz, ha nem talál kellő irányításra, külsőre és főleg belsőre.

Ezt a belső irányítást a hosszú időn keresztül elnyomott erkölcsi és vallási értékek újrafelfedezése és életrehívása adhatja meg. Ezért hirdeti mindenütt a pápa az evangéliumot, magát Krisztust és tanítását, de erre leginkább a volt szocialista országoknak van szüksége, így nekünk is. Csak ebben a krisztusi szellemben leszünk képesek legyőzni a

most különös erővel feltörő kísértést, hogy az egyének és kis csoportok érdekeit a közös nagy érdekek, a nemzet érdekei fölé helyezzük.

A központilag irányított gazdasági rendszerből nem könnyű a szabad piac szabályait és módját átvenni. Az általa adott lehetőségek nagy kísértése, hogy a mások érdekeit teljesen mellőzve féktelen hajsza indul meg a minél gyorsabb meggazdagodás után. Intő, fékező szóra van szükség e téren is.

II. JÁNOS PÁL PÁPÁT VÁRJA MAGYARORSZÁG

A magyar élet alapsejtje, a család mély krízisben van és a krízisnek a társadalom, az egyház és az egyének életére is súlyos következményei vannak. Szükségünk van felelősöket és egyéneket felrázó szavakra, a családokat összetartásra, hűségére, a fakadó élet tiszteletére és megőrzésére intő buzdításra. Ezt várjuk, ezt igényeljük a pápától.

Évszázadok óta élnek együtt az országban különböző keresztény és nem keresztény közösségek. Csak az utóbbi évtizedekben indult meg az egymás felé való, de még igen lassú közeledés. Itt is szükségünk van a pápa buzdító szavára a nagyobb megértés, együttműködés és közös imádság érdekében.

Egy gazdaságilag, de méginkább erkölcsileg és szellemileg súlyosan meggyengített ország újjáépítése vár a mai nemzedékre és a következőkre. E nagy feladat megvalósítása mindenkinek a kötelessége és felelőssége. Őszinte összetartás, áldozatkész együttműködés nélkül ez az újjáépítés nem lehetséges. Az egyházat összetartó sziklaalap, a Péter-utód összetartásra lelkesítő, útmutató

szavára van szüksége a magyar életnek.

A magyar egyház élete is pezsdítő, friss erőket és kezdeményezéseket élesztő buzdításra, hivatásfakasztó kegyelmi erőre szorul. Ezt várjuk, ezt reméljük a Krisztust az egész világon oly buzgón hirdető Péter-utód szavaitól, példájától, imájától.

Íme egy pár kívánság és probléma, amelyek miatt egyház és nemzet hívta és várja a pápa látogatását.

De hogyan fogadjuk őt? A meghívott

Vasárnapi gondolatok

AZ ÉVKÖZI 15. VASÁRNAPRA
(július 14.)

„Jézus megparancsolta nekik, az útra ne vigyenek semmit, csak vándorbotot, se kenyeret, se tarisznyát, se pénzt az övükben.” (Mk 6,8)

Ha útrakerül az ember, gondoskodik ételről, italról, nehogy étlen-szomjan maradjon idegen helyen, ahol nem ismeri ki magát. Az apostolok is elkezdtek sürgögni-forogni a vándorlás hallatára, amíg Jézus mást nem parancsol nekik.

Első pillanatban bizonyára megrökönyödtek: ne gondoskodjunk, nem szabad-e gondoskodnunk magunkról, saját szükségleteinkről? Ki gondoskodik majd rólunk? Tegyük ki magunkat — irigy vagy zsugori emberek kénye-kedvének? Ez sohasem volt könnyű vállalkozás... Ezért kell ezúttal parancsolnia Jézusnak.

Jézus azt akarja: tegyük ki magunkat Isten gondoskodásának! Miután ismert tény, hogy Isten „a legnagyobb gavallér”, a reá hagyatkozást bőségesen megjutalmazza. Jobban, mintha mi gondoskodnánk magunkról...

AZ ÉVKÖZI 16. VASÁRNAPRA
(július 21.)

„Amikor az apostolok visszatértek evangéliumbírdető útjukról, beszámoltak Jézusnak, amit tettek és tanítottak.” (Mk 6,30)

Az első kiküldetés sok élménnyel járt — kellemes és kellemetlen egyaránt volt közte. A kellemesek közé tartozott: Isten örömbírdető hirdetni jó és szép tevékenység. Az isteni kegyelem emeli az ember lelkét, túlszeli sok negatív határon...

Fontosnak tartották az apostolok, hogy mindenről beszámoljanak Jézusnak, ami történt És mi?

Minden munkához szükséges az elismerés, a kontroll és visszajelzés: helyesen történt-e minden. Ezek is okok a szóbeli visszaporgetésre. Érdekes módon Jézus reakciójáról nem számol be a szentírás. Pedig de kíváncsiak lennénk néha Isten „véleményére” — de Ő hallgat...

AZ ÉVKÖZI 17. VASÁRNAPRA
(július 28.)

Jézus körülnézve látta: nagy tömeg sereglük köréje. Megkérdezte Fülöpöt: „Honnét veszünk kenyeret, hogy legyen mit enniük?” (Jn 6,5)

Nagy tömeget mozgatott meg a Szentlélek — ironikus vélemény szerint a kíváncsiság. A hívőket, a hitet a Lélek mozgatja, akinek hite nincs, azt kíváncsisága. Ez utóbbit is Isten adta, aki felhasználja a negatív vonásokat is, hogy az ember eljusson hozzá. Ha hiányzik a pozitív mozgóerő...

Jézus ritkán kérdez, akkor sem azért, mintha nem tudna valamit. Kérdésével a (Folytatás a 2. oldalon)

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK
A NYOMDA NYÁRI SZÜNETE
MIATT, SZEPTEMBER ELSŐ
HETÉBEN JELENIK MEG!

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

A tanító egyház és a teológia (7)

AZ INSTRUKCIÓ HELYE AZ EGYHÁZ JELENLEGI HELYZETÉBEN

Eddigi cikkeimben igyekeztem a hit-tani kongregációnak a tanítóegyházról és a teológiáról szóló instrukcióját ismertetni. Befejező cikkemben még röviden rá szeretnék mutatni az instrukció aktualitására és szükségességére.

Egyik előző cikkemben már kifejtetem, hogy az egyháznak, mint minden társadalomnak, mindig szüksége van az identitás szolgálatában álló konzervációra és a haladást biztosító impulzusra. E két erő általában egyensúlyban tartja egymást, azonban a nagyobb társadalmi átalakulások idejében igazi ellentétességet idézhet elő, sőt szakadarságra is vezethet. E veszély a jelenben is fennáll. Semmi kétség sem lehet arra nézve, hogy az egyháznak valóban szüksége volt a második vatikáni zsinat nyíltságára, XXIII. János „ablaknyitogatásá-

ra”. Nem azért kellett az egyház ablakait kinyitni, hogy a világ szelleme behatoljon, hanem, hogy a Szentlélek fuvallata az elzártág áporodott levegőjét kiszorítsa belőle, hogy aztán a zsinaton néha elhangzottak túlzó megújulási követelések is, az nem jelentett bajt, hisz az atyáknak alkalmuk volt a hit számára kockázatos újításokat elhárítani. A baj a zsinat utáni időben következett be. Ennek sok társadalmi és pszichológiai oka volt. Maga XXIII. János talán azt hitte, hogy az atyák majd a már előkészített okmányokat rövid megbeszélés után jóváhagyták és így egységükkel a világ színe előtt tanúságot tesznek Krisztus igaz egyházáról. Nos, nem egészen így történt. A zsinati dokumentumokat nemcsak hosszan megvitatták,

hanem egyeseket újjal helyettesítettek, úgyhogy a zsinati atyák konzervatívabb szárnya szinte lerohanva érezte magát és defenzióba szorult. Hozzájárult az is, hogy a zsinat egyetlen dogmát sem hirdetett ki, viszont nyilatkozataiban és határozataiban új követendő orientációkat szabott meg. A zsinat utáni időben a teológusok haladóbb része csak ezeket az orientációkat tartotta szem előtt és szinte megfedkezett arról, hogy a zsinat egyetlen dogmát sem adott fel és nem is adhatott fel. A sajtó természetesen a haladóbb teológusok szolgálatába állt. Ezzel szemben a konzervatívabb teológusok mindig azt hangoztatták, hogy a zsinat nem szakított egyetlen dogmával sem — ebben igazuk is volt —, de az egyház újabb orientációit nem akarták tudomásul ven-

ni és így gyakorlatilag a józan haladás kerékkötőivé lettek. A szentszék késlekedett tekintélyi döntéssel közbelépni, hisz maga is a zsinat értelmében az egyházi hatalom fokozottabb decentralizációját helyezte. Lassanként kialakult a haladó teológusok sorában egy magát „elitgárdának” képzelő csoport, mely úgy viselkedik, mintha a zsinati orientációk értelmezésének egyetlen hiteles le-téteményese lenne. Sok országban számos püspöki konferencia is hatásuk alá került.

Mindennek a következménye az lett, hogy egyes teológusok büntetlenül a dogmák változatlanágát tagadhatják és olyan felfogásokat vallanak, melyek valóban összeegyeztethetetlenek az egyház évezredes hitével. Kétségbe vonják Krisztus valódi istenségét, megváltói halálát, testi feltámadását, a szentmise áldozati jellegét, Krisztus eucharisztikus jelenlétét, Mária szüzességét, az egyháznak Krisztus rendelte hierarchiáját. Mindehhez hozzájárul a rosszul értelmezett öikuménizmus is. A többi egyházzal való dialógusokban nem azon vannak, hogy a szentírásból kiindulva a mindenkit kötelező igazsághoz eljussanak, hanem az igazság-kérdésről teljesen elvonatkoztatnak, vagy az igazság dolgában is kompromisszumokkal, félígazságokkal megelégszenek. Egyesek valóban úgy válogatnak a hitigazságok közt, mint tót a vadkörteben.

Hogy a hitnek e felhígítása mire vezet, egyes országokban máris tapasztalható. Német-Svájcban gyakorlatilag már alig jár valaki gyónni, de a templombajárók majdnem mind megáldoznak, olyanok is, akikről közismert, hogy vadházasságban élnek. Mindez azt bizonyítja, hogy a büntudat veszendőben van. A papok nyakra-főre egyetemes szentségi feloldozást adnak, noha a szentszék ez ellen már ismételt tiltakozott. A püspökök elvben hangoztatják, hogy a Szentszék irányítását kell követni, de gyakorlatilag semmit sem tesznek, hogy a visszaéléseknek útját állják. A Szentszék által kinevezett churi püspököt a papság által felbújtott hívek bojkotálják. Pedig semmi komolyabb vádat nem tudnak ellene emelni, hacsak nem azt, hogy az új püspök mindenben Róma útmutatását követi és a második vatikáni zsinat szellemében a szemináriumi átalakítani akarja.

Lefebvre érsek kirekesztése hasznos és üdvös volt. Kiközösítése után sokan szakítottak vele. De most már ugyanazt az elhatárolást kellene tenni a haladó teológusok irányában is, nehogy a hívek hitükben elbizonytalankodjanak. Előbb-utóbb egy ilyen intézkedés elkerülhetetlen lesz. Karl Rahner ezt már a hatvanas évek végén világosan látta és szokása szerint bonyolultán megfogalmazta. Lehetőleg szószrint fordítva idézem szavait: „A következő évtizedekben tisztában kell lennünk azzal, hogy számolnunk kell, hogy igazi, keresztényellenes eretnokségek támadnak fel az egyházban, melyek — olyan okokból, amelyeket itt nem fejtegethetek — önmaguktól nem akarnak az egyházból kiváncsornolni és velük szemben, véleményem szerint, az egyháznak, hogy úgy mondjam egészen elavult módon, abszolút bátorsággal egyértelmű nemet és igazi „dammamust” (kiátkozást) kell kimondania”. (Die Antwort der Theologen, Patmos, 1968, 14. o.)

Hogy az egyház legfőbb vezetősége tudatában van felelősségének, a Szentszék instrukciója bizonyítja. Imádkoznunk kell a pápáért, hogy krisztusi megbízatása értelmében testvéreit mindig a hitükben megerősítse (v. ö. Lk 22,32)!

VASÁRNAPI GONDOLATOK

(Folytatás az első oldalról)

kérdezték) figyelmét akarja felkelteni, sőt fokozni. Együttal figyelmeztet az emberek éhségére, akik kitaranak a melegben, hogy hallják Jézus szavát, tanítását. Így tereli a figyelmet arra a tényre, hogy Isten az emberi szükségét is látja és segít azon.

Egyben irányítja Jézus az apostolok figyelmét: a közösség — később az Egyház — gondoskodjon az emberek földi szükségleteiről, ahogyan Ő, Istent megjelenítve tette és mutatta...

Ilyen gondoskodás után az ember befogadóképesebb az Ige iránt. Aki viszont túlzottan gondoskodik valódi vagy vélt szükségének kielégítéséről, sokszor nem ér el Istenhez, mert magát állandóan elégtelenie kell...

AZ ÉVKÖZI 18. VASÁRNAPRA (augusztus 4.)

„A csodás kenyérszaporítás utáni napon a nép látta: Jézus és tanítványai már nincsenek ott. Bárkába szálltak tehát és Kafarnaumba veztek, hogy megkeressék Jézust.” (Jn 6,24)

Hatalmas benyomást keltett az ötezer férjiben, akiről az Írás hírt ad, és a valószínű, legalább ugyanolyan számban jelenlevő nőben a csodálatos kenyérszaporítás. A csoda hatalma alatt tódultak az emberek Jézushoz. Nem szabad azt gondolni, Jézus órák előadásokat tartott volna a jelenlevőknek. Időnként megszólalt, közben — talán órák hosszat — hallgatott. Az emberek ott ültek-álltak és várták, mikor mond újból valamit.

Most azonban csalódva látják, Jézus és tanítványai eltűntek, nincsenek ott. Ezt a jelenséget a jelenben is gyakorta megéljük. Most nem elsősorban az Egyház, az egyháziak eltűnésére gondolok a közéletből. Mert való igaz, hogy — ritka kivétellel — nincsenek ott. Arra gondolok inkább: egyénileg is keressük Jézust. Visszahúzódtunk, nincsenek ott. Pedig nagy szükségünk van — lenne Rá. Nem marad más hátra, keresni Őt...

Egy tényre azonban fontos felfigyelnünk: mekkora fáradságot fordítottak az emberek Jézus keresésére. Tanulhatunk tőlük: ha mi csupán a fáradozás felét fordítanánk az Isten keresésére, nem lenne korunk, társadalmunk és közvéleményünk annyira új-pogány.

AZ ÉVKÖZI 19. VASÁRNAPRA (augusztus 11.)

A csodás kenyérszaporítás utáni napon a zsidók zúgolódni kezdtek Jézus

ellen, mert azt mondta: „Én vagyok a mennyből alászállott kenyér.” (Jn 6,41)

Nem értették az emberek, mit akar Jézus a fenti mondással kifejezni. Bizonyos, hogy egy részük nem is akarta érteni: „kemény beszéd” volt ez számukra. Az biztos: Jézus nem szándékozott hízelegni senkinek, hogy „lágy beszéde” simogassa az emberek lelkét...

A tények, amelyeket Jézus közölt, általában kemények voltak: Isten nem az emberi durvaság és keménységű gonoszság szerint ítél és cselekszik. Durvasághoz, keménységhez szokott emberek érzésvilágában az Isten hozzájuk hajolása, gondoskodása, bűnbocsátó irgalma gyöngeségként hat. Nem akartak ily gyöngeséget elfogadni, ezért volt kemény számukra a követelés.

Még, hogy Jézus lenne az égből alászállott kenyér, az elfogadhatatlan volt számukra. Ahhoz eléggé gyűlölték — egyesek, csoportok —, hogy ne tudják Jézust az élet szimbólumaként, azaz kenyérként elképzelni. Fel sem tették a kérdést: milyen értelemben mondja, érti ezt Jézus:...

AZ ÉVKÖZI 20. VASÁRNAPRA (augusztus 18.)

(A kenyérszaporítás utáni napon így szólt Jézus a sokasághoz): „... A kenyér, amit majd adok, az én testem a világ életéért.” (Jn 6,51)

Jézus több értelemben használja az élet szót, amelyet az általa adott „kenyér” elfogadásával nyerünk. Egyrészt földi életünkben kell e „kenyeret” ennünk, hogy közösségünk legyen Krisztussal. Emellett dönteni, egyik legmélyebb egzisztenciális feladatunk...

Másrészt az előbbi döntéstől, a „kenyér evéstől” jügg az örök élet. Istennél. Jézus radikálisan megmutatja: csak két létforma létezik — az utolsó ítélet napjától: az örök élet Istenben és az örök halál nélküle...!

A „világ” életének tehát csak és kizárólag egyetlen lehetősége van: az örök élet és boldogság Istenben. Ez áll akkor is, ha nem vesszük tudomásul. Majd meglátjuk —, de akkor a változtatáshoz, korrigáláshoz késő lesz.

AZ ÉVKÖZI 21. VASÁRNAPRA (augusztus 25.)

(Több tanítványa: kemény beszéd ez...) Jézus hozzájuk fordult: „Ez megbotránkoztat titeket? Hát, ha majd látjátok, hogy az ember fia fölmegegy oda, ahol azelőtt volt!” (Jn 6,61–62)

Ha „perbeszállunk” Istennel, megér-

tően odafordul hozzánk. Érti, hogy emberi gyarlóságunkban pörlekedünk, botránkozunk. Ilyen esetben meg kellene szólaljon lelkünkben a vészcsengő: mi az oka, hogy egyáltalán pereskedni kezdünk Istennel? Valószínű, az ok nálam keresendő...

Isten a felénkfordulással azonnal mutatja a kivezető utat: ha az Emberfiának — nem akarta magát Isten-fiának nevezni, pedig megtehette volna — hatalma van (e példánál) a mennybe felemelkedni, van hatalma a kenyér színe alatt „testében” köztünk maradni.

Testtel a mennybe emelkedni azt jelenti, „oda” való, „onnan” jött. Ha ez bízható számunkra, akkor bízhatóvá válik a kenyér színe alatt való „köztünk-maradás” — az érezhető gondoskodás és gondviselés megragadó példájától eltekintve...

AZ ÉVKÖZI 22. VASÁRNAPRA (szeptember 1.)

„Egy alkalommal Jézus köré gyűltek a farizeusok, s néhány írástudó. Észrevették, hogy egyik-másik tanítvány tisztátalan, azaz mosdatlan kézzel étkezik.” (Mk 7,1–2)

Mózesi törvényt értelmezni, magyarázni az írástudók feladata volt, amíg a törvények betartására a farizeusok ügyeltek.

Eddig rendben is lett volna a dolog. Félrecsúszni — mégpedig alapjában véve — akkor kezdett, amikor a törvényt annyira magukénak érezték, hogy Isten trónjára tették. Nem vették észre: nem Isten kedvéért, akarataból cselekedtek, hanem immár maguk kedvteléséből. Hogy Isten ily cselekvésmód mellett saját öntudatukban másod- vagy sokad-rangra csúszott le, nem zavarta őket...

Nem érték azonban be ennyivel, annyira megtetszett nekik az isteni trón. A ráemelt „törvény” mellé odaültek ők is, mondván: így egészen közel vagyunk a törvényhez: a kezünkben van!

Ilyen lelkülettel figyelték Jézust és tanítványait. Természetes, előbb-utóbb talál az ember hiányosságot, kritikálni valót akárkiben. Kritikálni mindig jól esik, különösen, ha az ember a Mózesi Törvényt tudja — vagy képzele — a háta mögött. Mi sem vagyunk mentesek hasonló kísértésektől...

Fejős Ottó

Sokban csalatkozik az, ki sokat próbál, s többször hibázik az, ki ébren van, mint aki alszik.

Széchenyi

Római levél

„Centesimus annus” — A századik év — a címe II. János Pál május elseji dátumot viselő, egy nappal később nyilvánosságra hozott legújabb enciklikájának. Megírására és közzétételére — s erre utal címe — az szolgáltatott alkalmat, hogy 100 évvel ezelőtt, 1891. május 15-én adta ki XIII. Leó pápa az Egyház első szociális enciklikáját, a „Rerum novarum”-ot. XIII. Leó nyolcadik utóda a terjedelmes okmánnyal nem csupán megakarta ünnepelni az évfordulót, hanem az egy évszázaddal ezelőtthez képest teljesen új társadalmi és gazdasági körülmények között élő világnak felajánlja az Egyház e körülményekre alkalmazott szociális tanítását.

Ennek az időszaknak a legnagyobb, a korábbiakhoz képest teljesen új jellegzetességét a kommunista rendszer kialakulása és két évvel ezelőtt végbement összeomlása adja meg, és így teljesen természetes, hogy a „Centesimus annus”, a Rerum novarum jelentőségét méltató első fejezet után a kommunista ideológiával és rendszerrel, az 1989-ben bekövetkezett bukásával, kiváltképpen azonban az ennek nyomán felmerült nagyon fontos kérdéssel foglalkozik. A kérdés az, vajon az ún. „létező szocializmus” vége azt jelenti-e, a kapitalizmus a győztes, ez az egyetlen megmaradt társadalmi, gazdasági modell.

A kérdést II. János Pál nem csupán elméletileg és nem csupán a Nyugatra alkalmazva teszi fel, hanem, talán még inkább a kommunizmus béklyóiból kiszabadult Kelet-Európának, és bizonyos mértékig a Harmadik Világnak is ebben a formában: gazdaságuk és társadalmuk újjáépítésére törekedve a kapitalizmus meghonosítására kell-e összpontosítani erőfeszítéseiket? A pápa enciklikájában világosan kimondja, nagy veszélyt lát abban, hogy Kelet-Európában tért hódít a kapitalista jellegű radikális ideológia, és hogy a kommunizmusból kilépő országok problémáik megoldását keresve vak hittől ráhagyatkoznak a piac erői szabad fejlődése által nyújtott megoldásra. Aggodalmát főként az táplálja, hogy a leghaladottabb ipari társadalmakban a bennük lefolyt nagy átalakulások ellenére sem tűntek el a kapitalizmus fogyatékosai, még mindig van kizsákmányolás és nagy szegénység, s nem szűnt meg a dologiak, főként a piac uralma az embereken. Az iparosított társadalmakat a konzumizmus, a természeti és emberi környezet leromlása, elidegenedés és az árupiac abszolút uralma jellemzi.

Mindenesetre — írja II. János Pál — „bonyolult a válasz” az előbb feltett kérdésre. A pápa a kapitalizmusnak csak azt a formáját ítéli el, amelyben a gazdasági téren érvényesülő szabadságot nem fékezi és fegyelmezi olyan szilárd jogrend, jogi keret, amely a gazdaságot az ember integrális szabadsága szolgálatába állítja. A Centesimus annus ebben a tekintetben igen nagy szerepet szán az államnak, mert ennek kell legfelső fokon felügyelnie az emberi jogok gyakorlására gazdasági téren, s az államnak kell e jogok gyakorlását irányítania. Tehát a magántulajdon jogára, a vállalkozás szabadságára alapuló, de az egész állami közösség javát kereső, s az „ember kiszolgáltatottságát a dolgoknak” megakadályozó törvényekkel szabályozott, nem teljesen szabadjára engedett kapitalizmus az az eszmény, amelyet a Katolikus Egyház feje a századik évfordulón enciklikája címettei, a katolikus hívek és minden jóakarátú ember elé állít. Legfőképpen azonban Kelet-

BOÓR JÁNOS:

Centesimus annus

II. JÁNOS PÁL PÁPA ÚJ SZOCIÁLIS KÖRLEVELE
ÉS ANNAK NEMZETKÖZI VISSZHANGJA

CENTESIMUS ANNUS. — E szavakkal kezdődik II. János Pál május 1-én, a Munkás Szent József ünnepén kelt új szociális körlevele. A pápa már újkor bejelentette, hogy XIII. Leó 100 évvel ezelőtt közzétett Rerum novarum kezdetű körlevele emlékére, a kommunista világrendszer összeomlása után az 1991-es évet a katolikus társadalmi tanítás esztendejévé nyilvánítja. Már az újról béke-világnapra jelentős szöveget intézett az emberiséghez a lelkiismereti szabadság sérthetlenségéről, amelyben a Dignitatis humanae zsinati nyilatkozatra hivatkozva bírálta az egyház múltbeli, az evangélium szellemével ellenkező türelmetlenségét, és felemelte szavát a vallási intolerancia, valamint a fundamentalizmus ellen, a kisebbségi jogok, továbbá a pluralizmus mellett. Az új enciklikával a Szentatya hivatalosan jóváhagyta és megerősítette a katolikus társadalmi tanítás továbbfejlődését, amelyhez ő maga is nagymértékben hozzájárult.

Az új enciklikát Roger Etchegaray, az Igazságosság és Béke pápai bizottság bíboros elnöke a következő szavakkal mutatta be a sajtónak: „A Centesimus annus enciklika újra megeleveníti a száz éves Rerum novarum enciklikát. Elfáradt szemünket ráirányítja azokra az „új dolgokra”, amelyek jelzik a harmadik évezredbe való belépésünket. Az enciklika nem európa jellegű... Minden embert átölel, mert az egész embert felöleli. Nem szabad átlósan olvasni... Sorról-sorra kell tanulmányozni.”

A körlevél, amely a pápának a kezébe is magán viseli, hat fejezetről áll. Az I. fejezet vázolja a Rerum novarum lényeges tanítását, a munkások alapjogainak és az egyetemes rendeltetésű magántulajdonnak meghirdetését a tőke és a munka első összeütközésének korszakában. A II. fejezet az 1989–90-es évek „újdonságait” vizsgálja a Rerum novarum fényében. A szocializmus alaptevédesét hamis emberképben jelöli meg. A III. fejezet témája az 1989-es fordulat éve, amely a Rerum novarummal kezdődő folyamat csúcspontja. Az egyháznak az emberi jogok melletti kiállása hozzájárult Kelet-Közép-Európa felszabadulásához, és ez a fordulat az egész világon érezhető hatását. A pápa dicséri a változatos erőszakmentes lefolyását, amely igazolja a felszabadítás helyes teológiáját. Szót emel a kelet-közép-európai országokkal való szolidaritás mellett, amely azonban nem csökkentheti a harmadik világgal való szolidaritást. A leghosszabb a IV. fejezet. Címe: „A magántulajdon és a javak egyetemes rendeltetése”. Itt olvassuk a következő jelentős mondatokat: „Mondhatjuk-e, hogy a kommunizmus kudarca után a kapitalizmus a győztes

Európa társadalmi elé. A Centesimus annus utolsó fejezetében a következőket írja: „Az a hő óhajom, hogy az enciklikát ismertessék meg, és ültessék át a gyakorlatba azokban az országokban, amelyekben a létező szocializmus összeomlása után súlyos bizonytalanság és irányítévesztés észlelhető az újjáépítés művészetében. A nyugati országokat pedig az a veszély fenyegeti, hogy abban az összeomlásban a maguk gazdasági rendszere győzelmét látják, és ezért nem igyekeznek végrehajtani rajta a szükséges javításokat”.

W. F. (Róma)

Megkésve bár, de őszinte szívből

Kívánunk Miklósházy Attila püspök atyánknak erőt, egészséget és Isten bőszeges kegyelmét születésnapja alkalmából.

— Hol töltötte Püspök atya 60. születésnapját?

Adelaide-ban köszöntött fel az ausztráliai magyarság helyi csoportja, kedves fogadás alkalmával.

— Hogyan jöttek rá? — ilyenre később szoktak figyelni az emberek. Mindenhol akad, aki számomra az évfordulót, itt is felhasználta az alkalmat szívből jövő köszöntésre.

— Milyen érzés, más földrészeken ünnepelni a megszokott környezet helyett?

Nemrégem még nem gondoltam, hogy születésnapomat talán más-más földrészeken élem meg...

— F. O. —

a Szentatya tanításának mintájára vehette volna a szociális piacgazdálkodást, amelyet Ludwig Erhard, korábbi nyugatnémet gazdasági miniszter vezetett be sikerrel a lerombolt Németország felépítésére.

A katolikus visszhangok között idézzük a párizsi La Croix május 3-i számát, amely „sem szocializmus, sem kapitalizmus, az Egyház csak az emberi személyt választja” főcímmel jelent meg. E számban látott napvilágot az első szakavatott katolikus hozzászólás az új pápai körlevélhez. Philippe Laurent SJ „realista és mértéktartó szövegnek” minősíti az enciklikát, de hiányolja belőle a makroökonomia, a nemzetközi gazdasági élet, a tőkepiac és a demográfia szempontjait. Leegyszerűsítésnek tartja, hogy a szocializmusról általánosságban ítélkezik, meg sem különböztetve különféle válfajait. A kitűnően tájékozott francia katolikus napilag máj. 13-i számában François Perigot, a Francia Munkálatók Országos Tanácsának az elnöke nyilatkozott: „Inkább reflexió, mint modell” c. interjújában. Szerinte az Egyház a szabadelvé gazdaságnak az embertelenségét és lehetséges elfajulásait bírálja az enciklikában, mert maga a liberalizmus elválaszthatatlan a humanizmustól és a személyes felelősségtől. A körlevél a spekuláns, kockázatot nem vállaló pénzbefektetést ítéli el, de ennek semmi köze sincs a liberalizmushoz. Semmi oka sincs a nyugati tőkésnek a diadalra — állítja — mert a liberalizmus sem tudja megoldani a felszabadult országok minden problémáját. „Eltekintve néhány fenntartástól, amelyet a takarékbetétek és a tőke dinamikus szerepéről szóló néhány szövegrész kelt bennünk, miért ne fogadhatnánk el tiszteletteljes figyelemmel ezt az új tanítást az ember méltóságáról? — teszi fel kérdését befejezésül a francia gyárosok vezetője. Ugyanebben a számban fejtegette ki véleményét Gabriel Matagrin, Grenoble kiérdemesült „vörös” püspöke is: szerinte az egyháznak nincs társadalmi tana, csak tanítása, nem javasolt harmadik utat, csak olyan utat, amelyen különféle rendszerek működhetnek együtt egymással. „Ez a pápai irat mint fénysugár hat az egyébként egyháziilag és teológiailag inkább száraz, terméketlen időben” — írja a freiburgi Christ in der Gegenwart május 12-i vezércikkében.

(Mérleg, 1991 / 2.)

Jó hazafinak lenni nehéz, de nem lehetetlen.

Széchenyi (Németnyelvű Naplójába magyarul írta!)

A család jövő nélkül? (3)

„NINCS IDŐM”

A probléma nem új, a 2. világháború előtt megjelent lapban „Pá drágám, sietek” címen jelent meg írás e témáról. Századunk hatvanas éveiben született a mondás: „A háztartási gépek tetemes időt takarítanak meg a háziasszonynak és a családnak, amíg elterjedt a televízió — ez elvette a megtakarított időt és hozzá még egyszer annyit... Mai 17 éves mondja: „Sokszor az az érzésem, hogy családi életünk az esti televízió-nézésben, és apróságokban merül ki.” Biztos, az időhiány a családi betegségek egyik legsúlyosabbika.

NINCS IDŐM MAGAMRA, egyrészt oly sokat szeretnék; mindezt lehetőleg egy időben; ez még mindig kevés; közben fáradt is vagyok; de meg kell valósítanom magamat; a csuda ott egye a hosszú munkaidőt... (Válaszok ifjúsági körkérdésekből.) Eltűnnek a határok, a korlátok, célok, — legalábbis elmosódnak — a cselekvések irányai mindinkább önmaguk felé mutatnak. A családban az ilyen magatartás az egyénben magában is rossz közérzetet okoz, a közösségekben s a közösség tagjai számára nézeteltérések, követelések, veszekedések, sértések-sértődések kiapadhatatlan forrása.

NINCS IDŐM CSALÁDOM TAGJAIRA, nem is akarok bajaikkal törődni, órák hosszat hallgatni panaszait. Bezzeg, ha nekem igényem, hogy valamit elmondjak... Az elmagányosodás előre programozott: a családtagok egymás mellett élnek csupán, közösséggel helyett. Nem csak a fiatalokat veszélyezteti e kór, az apa fáradtan hazajön, örül ha nézheti a műsort — és így tovább.

NINCS IDŐM MÁSRA — SENKIRE (kivéve, ha valaki engem különösen érdekel, esetleg néhány jó barát).

Milyen fontos lenne pedig a családi élet melegében megbeszélni a felmerülő problémákat, a vágyakat, álmokat, terveket. Erre pedig időt kell biztosítani. A család nem csak a beszélgetéseknek kell helye legyen, a hallgatásnak is. Együtt örömmel és bánattal egyaránt. A nézeteltérések megtárgyalásának, de a kibékülésnek, ugyanúgy egymás elviselésének is.

Nem baj, ha fiatalok „próbálják a felkelést”, vagy ha a szülők úgy érzik — pillanatnyilag — tudományuk

végére jutottak. Meghallgatni a másikat, együttérezni, véleményt nyilvánítani, újat mozgásba hozni, felelősséget vállalni... mindez az egymás iránt nyílvánuló bizalom kifejezése.

Az is előfordul, hogy nem passzolnak össze a dolgok, de később helyre áll a rend, mindenki belátja idővel, ha túlhúzza a húrt, s kényelmetlen helyzetet teremtett. Természetesen előfordul helytelenség, sértés, csalódás a legjobb akarat mellett is. Tanulnunk kell ezeket megvitálni egymás között. Közös megoldások mindenkit megörvendeztetnek — emelik a kölcsönös megbecsülést. Így egyidejűleg megtanulja, hogyan forduljon Istenhez. A lélek kérdéseit egyénenként, de közösségekben is fel kell vetni, a megoldásokat keresni, a vallást elérhetővé tenni; amíg ezen keresztül elérünk Istenhez és Ő hozzánk. Neki van ideje ránk.

Ha a serdülőkor végén, vagy felnőttéknél, egyénenként különböző időben, megéri a belátás: családi életünket máshogy kell rendezni — rendszerint már késő. Egyrészt a magánosodás irányába fejlődés éveit nem lehet kicserélni, meg nem történné tenni, másrészt nem lehet bepótolni éveket — évtizedeket? — helytelen fejlődésnek nyilvánvalóvá vált hiányait.

Még egy dolog: Kisebbségi gyermekek (5-6 éves korig) a szülők által élnek meg Istent. Elvonatkoztatni, különböztetni — apa és Isten, anya és Isten között — csak később képesek. Ha időhiány miatt nem kapja meg a zsenge lélek az első kontaktust Istennel, nehezen pótolja azt később — ha egyáltalán. Akkor is ingatag, bizonytalan lesz Istenhez fűződő viszonyuk. Ha pedig a szülők negatív viselkedéséből — példaként: szüleimnek sincs ideje rám, miért lenne Istennek? — negatív „képet” alkothatnak csupán Istenről, egész életükben hordozzák e terhet, amelyet szüleik raktak rájuk nem-törődéséből, „időhiány miatt”. Egyszer a szülőknek is számot kell adniuk...

Mégis szebb, célravezetőbb és gazdagabb, ha a családi közösségben Isten is bele tartozik. A személyiség kifejlődéséhez Isten mindenkinek sokat nyújt (hat), a nélküle és bensőséges családi közösség nélkül élő emberek pedig „családi sérültek” lesznek.

— F. O. —

Szülők figyeljete!

Véget ér az idej iskoláé. A hozzánk hitanra, magyarra, cserkészetre, néptárcra járó gyerekek jó munkát végeztek. A szülők áldozathozatala nem volt hiába. Mi úgy nevelünk és tanítunk, hogy a gyermek megismerje, megszeresse és magáévá tegye mindazt ami jó, szép, igaz, nemes és értékes. — Senki ne engedje magát félrevezetni az utóbbi évtizedek korszellemétől, amelyet egy fiatalokrák bünyözésével foglalkozó bíró eképpen jellemez:

- Adj meg gyermekednek mindent, amit csak akar, így arra a meggyőződésre jut majd, hogy neki minden jár!
- Ha a gyermeked trágár, izléstelen kifejezésekkel él, csak neved rajta, hogy annál érdekesebbnek tartsa magát!
- Semmiféle vallásos nevelésben ne részesítsd! 18 éves korában majd ő maga választ, miben higgyen!
- Sose mondj gyermekednek: „nem jó”, „nem helyes”! Ezáltal esetleg még büntudata támadna.
- Minden hibáját, hazugságát igyekezz helyette elrendezni! Így biztos lesz abban, hogy a saját vétségeiért is mások a felelősek.
- Olvasson, nézzen, amit csak akar! Evőeszközét viszont gondosan fertőtlenítsd!
- Házassági perpatvaraitoknak legyen a tanúja! Ha majd elváltak, legalább nem csodálkozik.
- Bármit megkíván, adj neki pénzt rá, ne-

hogy valaha is rádöbbenjen, hogy a pénzért meg kell dolgozni!

— Gondoskodj arról, hogy minden lehetséges ételt, italt, luxust megkapjon. Különböző reklámok láttán esetleg depresszióba esik.

— Adj neki igazat! Hiszen a szomszédok, a tanárai és mindenki más is csak bosszantják és kárát akarják.

Ha végül haszontalan csibész lesz belőle, mondd el mindenkinek, nem tehetsz róla, hiszen mindent megtettél érte.

(A párizsi Magyar Misszió értesítőjéből.)

FELVÉTEL AZ INNSBRUCKI MAGYAR INTÉZETBE

Intézetünk — melyet 34 évvel ezelőtt alapítottunk —, a Collegium Card. Mindszenty, felvesz a megüresedő néhány helyre, a jövő tanévre, érettségizett magyar fiúkat, kik tanulmányaikat az itteni tudományegyetemen akarják folytatni vagy elkezdeni. A szobák egy-, vagy kétágyasok, központi fűtéssel. Étkezni az egyetemi menzán lehet. Az egyetemnek 7 fakultása van.

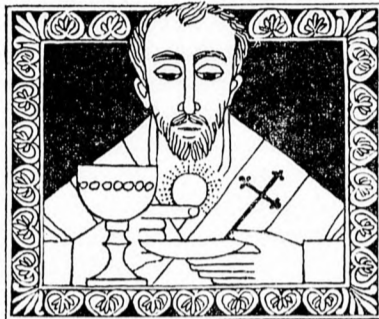
Intézetünk egy szép nagy villa a város villanegyedében. Innen az egyetem kerékpáron 15 perc alatt elérhető. Belépéskor és havonta előre 1300 Schillinget (+ 10% adót) kell fizetni. Ez csekély összeg, harmadrésze az önköltségnek. Ez a nagy kedvezmény szorgalmas tanulást és jó maga-

GYERMEKEKNEK

TESTVÉRKÉIM

el ne mulassátok, hogy július 27-én elmenjete a szentmisére. Nagyon érdekes történetet mond el a miséző atya, a mi Urunk életéből. Azt, hogy hogyan szaporított meg öt kenyeret meg két halat úgy, hogy abból csak férfiak ötezren laktak jól! És hol voltak még az ott lévő asszonyok és gyerekek!

Magát a történetet majd meghalljátok a templomban. Én csak egyről szeretnék nektek most veletek beszélgetni.

Arról, hogy Jézus nem csak úgy ripsz-ropsz tette ezt a csodát, és sokasította meg a kenyeret. Azt olvassuk a Szentírásban: „Kezébe vette a kenyeret, hálat adott és kiosztotta az embereknek...” Tehát Jézus, mielőtt cselekedett volna, imádkozott. És a nép is imádkozott, mert a jó zsidók mindig imádkoztak étkezés előtt meg utána is.

Ugye tudjátok ti is azt az imát, amit evés előtt szokás imádkozni: „Édes Jézus, légy vendégünk, áldd meg, amit adsz most nekünk!”

És ugye azt is tudjátok, amit étkezés végén mondunk: „Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott!”

Mert ugye az természetes, hogy illik megköszönni az ebédet édesanyának, aki elkészítette, édesapának, aki fát adott, dolgozott érte — és elsősorban a Jóistennek, akinek köszönhetünk minden földi jót is!

Ne felejtsetek ezt el, testvérek! Mindannyitoknak, kicsiknek és nagyoknak egyaránt jó és szép nyarat kíván

KEDVES LÁNYOK ÉS FIÚK,

emlékeztek arra, hogy a mi Urunk öt árpakenyérrel és két hallal megettetett mintegy ötezer férfit meg az őket kísérő asszonyokat és gyerekeket? Ez volt a csodás kenyérszaporítás. Természetes, hogy ennek híre ment és sok vita tárgya volt. Sokan a zsidók közül támadták Jézust, főleg, amikor a viták során arról kezdett beszélni, hogy ő a mennyből alászállt kenyér; a kenyér, amelyet ő

viseletet feltételez. Ezt jó emberek jószívűsége teszi lehetővé, kik Isten nevében segítenek minket évtizedek óta. Mert az intézet sem állami, sem egyházi szubvenciót nem kap és annak idején is így jött létre. 1972-ben Mindszenty bíboros 3 napig vendégünk volt és kérésünkre ő engedte meg nevének használatát.

A kollégiumba való felvételt sajátkezűleg megírt levélben lehet kérni. Mellékelni kell az illetékes lelkész ajánlását, az érettségi bizonyítvány fénymásolatát és egy „curriculum vitae”-t. Határidő augusztus 8. Intézetünkben július 16 és augusztus 31 között üzemszünet van. Címünk: A-6020 Innsbruck, Richard-Wagner-Str. 3.

Az egyetemre való felvételtől tájékoztat a „Merkblatt für ausländische Studienwerber” és az „Information für Studienanfänger” c. egyetemi kiadvány, melyet ott lehet kérni: Universitätsdirektion, A-6020 Innsbruck. Német nyelvtudás előfeltétel. Ennek igazolására elfogadják a hazai német érettségit is, meg az ún. „középfokú német nyelvtudást” igazoló hazai állami bizonyítványt. Az eddigi 4000 Sch. tandíjat magyar állampolgárok részére eltörölték. **Msgr. dr. Gróh Béla** igazgató

ad, az ő teste a világ életéért és aki e kenyérből eszik, örökké él.

Az évközi 17. vasárnapon, július 28-án hallhatjuk a csodálatos kenyérszaporítást, majd a rákövetkező négy vasárnapon a zsidók vitáját és Jézus tanítását az Oltáriszentségről, kenyérré változtatott testéről, borra változtatott vérééről.

Szépen kérlek Benneteket, figyeljete oda nagyon! Tudjátok, ez hitünk nagy titka, amit soha meg nem érthetünk.

A beszélgetések során többek között ezeket mondja Jézus a tömegnek: „Az tetszik Istennek, ha hisztek abban, akit Isten küldött (azaz: bennem). Én vagyok az élet kenyere. Aki hozzám jön, többé nem éhez, aki bennem hisz, nem szomjazik soha... Testem valóságos étel és vérem valóságos ital, aki eszi az én testemet és issza az én véretem, az bennem marad, én meg őbenne...”

Hogyan, miképp lehetséges ez? Nem tudjuk. Titok. De hisszük, mert Az mondta, aki „valóban feltámadott”: az emberré lett Isten Fia.

„Sok dolog van égen és földön, amit nem ért meg az emberi elme” — mondta már a nagy angol költő, Shakespeare. És minél jobban fejlődik a tudomány, minél többet ismerünk meg a világegyetemből, annál több dolog van, amit nem értünk — csak elhiszük azoknak, akik értenek hozzá. Miért éppen Krisztus Urunknak ne higgyünk?

Hallottam egy tízéves kislányról, akit mikor megkérdeztek, hogy hiszi-e az Oltáriszentséget, ezt felelte: „Miért ne hinném? Láttam a búzaszemeket, amit elvetettek a földbe, amiből kalász lett, a kalászból liszt, a lisztből kenyér. Láttam a téli halott szőlőtövéket, amin aztán megtermett a szőlő, amiből bor lett. Ha a Jóisten ezt meg tudja csinálni, miért ne higgyem el, hogy a kenyér és a bort is át tudja változtatni Jézus testévé és vérévé, hogy táplálja lelkemet?!”

Nem gondoljátok, hogy mindannyian tanulhatunk ettől a kislánytól?

Vajon ti mit feleltetek a kérdésre, ha megkérdezném tőletek: hiszitek-e, hogy Jézus jelen van az Oltáriszentségben, a kenyér és a bor színe alatt?

Szeretném hinni, hogy nem szavakkal, hanem gyakorlattal választok erre velem együtt, úgy, hogy mindannyian gyakran vesszük őt magunkhoz, hogy táplálhassa lelkünket, hogy örök életünk legyen és feltámaszthasson bennünket az utolsó napon... **Julika néni** (Bécsből)

A nagy temetés több nézetből

SZEMELVÉNYEK A MAGYARORSZÁGI ÉS KÜLFÖLDI SAJTÓBÓL

A magyarországi lapok pártállásuk szerint, de mégis inkább pozitívan foglalkoztak a hercegprímás hamvai hazahozatalának eseményeivel, ugyanakkor legtöbbször visszatekintettek Mindszentynek a kommunista hatalommal folytatott elszánt küzdelmére, szégyenletes elítélésére és száműzetésére. A lelkes megemlékezések mellett nem hiányoztak kritikus hangok sem, mások meg, így a *Pesti Hírlap* — a máriacelli tiltakozó akcióról próbált napokon keresztül *szenzációt kovácsolni*. Mikor az ügy elsímult, már nem érdekelték az ünnepek.

Az „Új Ember” három egymást követő számában számolt be, sok képpel, a nagy temetés lefolyásáról, részleteiről; a legtöbb elhangzott beszédből hozott idézeteket, és történelmi visszaillesztéseit során a primás egykori megnyilatkozásai, körleveleiből, beszédeiből is kap az olvasó részleteket, hasonlóképp kimagasló személyiségek: XII. Pius és VI. Pál pápa, König bíboros, Ádám György, Irányi László stb. egykori Mindszentyre vonatkozó nyilatkozataiból. A félig-meddig kormánylapnak mondott „Új Magyarország” cikkírója szerint Mindszenty József hamvainak hazatérése ritka lehetőséget kínált az országnak a politikai és társadalmi megbékélésre. „A lehetőség odalett. Helyette maradt a kurzuszórák újabb fordulója”. A cikk felhívóként találta, hogy —

melyben új mártírtípust teremtett az ideológiai és politikai okokból támadt vallásüldözés... Tisztelettel és nagyrabecsüléssel hajlunk meg ez előtt a modern kori vértanú előtt”.

Valamennyi magyar nyelvű lapban, a hazaiakon is, túl tesz az USA-ban megjelenő, nagyalakú „*Katolikus Magyarok Vasárnapja*”, amely kiküldött munkatársai tudósításaiból csaknem egy teljes számat tölt be, kiegészítve ezeket a helyszínen készült fotókkal, a máriacelli és csztergomi ünnepeken elhangzott fontosabb beszédek teljes szövegével. Náluk sem hiányzik a kritikus hangvétel, de egészen más okokból, mint a hazai lapokban.

Nem kétséges: a Mindszenty-téma egy időre — s ez önmagában is nagy pozitívum! — a nemzetközi sajtó és érdeklődés előterébe került, persze Keletről-Nyugatra tartva egyre halványabb mértékben. Az osztrák lapok, márcsak a közelség okán is, napról-napra követték és tárgyalták az eseményeket, néha a kelleténél talán nagyobb nyilvánosságot adva pl. a bazilika Szent László kápolnája előtt lezajló tiltakozó akciónak, amíg „szelíd erőszakkal” véget nem vetettek a sokakat botránkoztató tüntetésnek. Mégis elgondolkodtató, hogy miért éppen az a *Mészáros Tibor* volt a „láncos” akció szervezője és főszereplője, aki a hercegprímást, mint bizalmi titkára szolgálta és méginkább

AZ OSZTRÁK-MAGYAR HATÁRON

Balról jobbra: Seregély István egri érsek, a Magyar Püspöki kar elnöke, H. Herman Groer bécsi bíboros érsek, Paskai László primás és Johann Weber gráci püspök

lása nagyon jól sikerült. Szeretném tehát hangsúlyozni, hogy a szakemberek egybehangzó véleménye szerint a holttest épségben maradásában semmi rendkívülit nem kell látnunk”. Az osztrák orvos szerint: „*Hihetetlen: a kardinális úgy nézett ki, mintha tegnap halt volna meg*”. Ugyanezt, jelentette ki a béncés szuperior atya is.

Szinte egyöntetűen emelik ki az osztrák lapok, hogy „a magyarországi katolikus egyház évtizedeken át elhatárolta magát a bíborostól, vagy agyonhallgatta”. Vatikáni körökben is — írják — hosszú ideig az volt a vélekedés, hogy Mindszenty teljes kommunista-ellenessége zsákutcába vezet és akadálya a Vatikán keleti politikájának. „Még 1986-ban is — írja egyik lap — a mostani magyar primás, Paskai László érsek úgy nyilatkozott, hogy a kommunizmus megítélésében Mindszenty súlyosan tévedett („schwer geirrt”) és hajthatatlan magatartása lehetetlenné tette az egyház és a kommunista állam egymáshoz közeledését. Időközben azonban — teszi hozzá némi iróniával a cikkíró — a történelem mutatta meg, hogy nem Mindszenty, hanem Paskai tévedett a kommunista rezsim megítélését illetően.

*

Kiemelt helyen kell szólnunk a német lapok sorából a nagytekintélyű „*Frankfurter Allgemeine Zeitung*”-ról, amely higgadt tárgyilagossággal foglalta össze a máriacelli és csztergomi ünnepek eseményeit és a történelem történelmi háttérét is igyekezett kellő megvilágításba helyezni, hangsúlyozva egyfelől Mindszenty bíboros merev szembenállását a kommunista hatalommal, másfelől a magyar hierarchia túlságos készségét a kompromisszumokra a kommunista kormányzat javára. Nagy feltűnést keltett egy eddig ismeretlen interjú közlése, amely 1974 szeptemberében a bécsi Pázmáneumban készült a hercegprímással való beszélgetés alapján. Az interjú sok érdekes részletre derít fényt, minthogy a primás maga mondja el: *miért nem értett egyet a Vatikán keleti politikájával, milyen feltételek teljesítését sürgette az 1964-es megegyezés előtt*. Ő, Mindszenty követelte az Állami Egyházügyi Hivatal feloszlását, elmondta véleményét a békepapságról, majd azt is, hogyan hagyta el az országot 1971-ben, hogy becsapottnak érezte magát a háta mögött folytatott tárgyalások miatt és azt is, miért nem mon-

dott le érseki székéről. Az újságírónak arra a kérdésére: Mi adott neki erőt a hihetetlen kitartáshoz és ellenálláshoz? — a primás így válaszolt: „*A meggyőzés és a meggyőződéssel járó isteni kegyelem*. Ez adott nekem erőt. És láttam azt, hogy az én elődeimnek is hasonló sorsot kellett elszenvedniük”. Említette Fráter Györgyöt, akit meggyilkoltak, Vitéz János, Pázmány Péter, Lósy Imre küzdelmeit s „a szegény, szentéletű Hám Jánost, akit (1849-ben. Szerk.) Bécs távolított el érsekségéből. *En vagyok az első, akit a Vatikán fosztott meg hivatalától*” — fejezte be a beszélgetést, érezhető keserűséggel Mindszenty bíboros.

*

Meglepően egybehangzó véleményt hangoztatnak a francia és olasz lapok. Szerintük Mindszenty temetése a kommunizmus temetésének jelképe volt. A párizsi „*Liberation*” ugyanakkor azon fanyalog, hogy a szertartást az új magyar kormány állami rangra emelte és a katolikus egyház befolyása jelentősen megnőtt Magyarországon. Szerinte a kárpótlás terén is előnyöket élvez az egyház, mert ingatlainak iaggy részét visszakapja (?? Szerk.), míg a magyar

BEVONULÁS A MÁRIACELLI BAZILIKÁBA

Balról jobbra: Pápai Lajos győri-, Takács Nándor székesfehérvári-, Gyulay Endre szeged-csanádi püspök, Paskai László bíboros primás, Seregély István egri érsek és Miklósházy Attila a külföldi magyarok püspöke. Utánuk cserkészek és máltai lovagok egy csoportja. (Bókay László felvétele.)

úgy mond — „*társadalmi-politikai elitünk egy része tudatosan távoltartja magát a magyar nép egyik legnagyobb szabású, megrendítő emlékűnnepeitől*”.

Különben a hazai világi lapok közül a „*Magyar Nemzet*” cikkei, ezek sorából is Rosdy Pál írása tetszett legjobban. Cikkének rezüméjéből néhány bekezdés: „*Mit mondjunk Mindszenty politizálásáról? Mindszenty bíboros politikai tevékenységében, ha igazán ismerné — gondolom — minden demokratikusan gondolkodó magyar pozitívan értékelné, amit 1944-ben az üldözöttekért, amit a Szovjetunióban kényszermunkára fogott hadifoglyok érdekében tett, vagy amikor tiltakozott a Szlovákiából történt áttelepítések és a német ajkúak kitelepítése ellen, amikor felemelte szavát, már 1946-ban, a Tito-partizánok bácskai magyar irtása ellen*. A maga idejében egyedül ő tiltakozott e jogtiprások ellen. Kit temetünk hát? Kit tisztelünk Mindszenty bíborosban? — Mindszenty egy olyan korszaknak a vértanúja, a-

a vele egyetértő *Harangozó Ferenc*, Mindszenty egykori zalaegerszegi káplánja, a Pázmáneumban személyi titkára, a Mindszenty-Alapítványnak egyetlen olyan tagja, akit még a hercegprímás nevezett ki az alapítványi tagok közé.

Az osztrák lapok többsége vastagbetűs címeiben számolt be a máriacelli éjszakai exhumálás lefolyásáról. A sír felbontásánál és exhumálásánál, — amely a hajnali órákig tartott. — jelen volt P. Dr. Veremund Hochreiter, a máriacelli béncés szuperior, Dr. Hans-Jochen Lubich körzeti orvos, egy jegyző és a Mindszenty Alapítvány képviselőjében P. Szőke János. Mint szemtanú, az „Új Ember” munkatársának Pater Szőke nyilatkozta többek között az alábbiakat: „*Tíz perccel a tiltakozók távozása után kezdődött meg a munkát a nyilvánosság teljes kizárásával*. Maga az exhumálás nagy élmény volt a számomra: a dupla fedelű koporsóban a holttest teljesen ép maradt, még az enyhe mosoly is ott volt az arcán, — a test konzervá-

OPILIO ROSSI PÁPAI NUNCIUS az esztergomi szertartáson

társadalom más rétegeinek csak pénzübeli kártérítésre van joga. Az olasz lapok viszont azt emelik ki, hogy a Vatikán képviselője gondosan ügyelt arra, nehogy kidomborodjék: Mindszenty vallási és politikai nézetei sok tekintetben nem álltak és állnak összhangban a pápa és az egyház mai felfogásával.

(—)

SZAMOSI JÓZSEF:

Vázlat Szent István király jellemrajzához

A második ezredforduló küszöbén II. Szilveszter-, illetve III. Ottóval egy bölcs aggastyán pápa és egy rajongó ifjú császár egymás mellett ülve a trónon, együtt szőtték grandiózus tervüket, a római birodalom föltámasztását, most azonban a kereszt jegyében. Európa történelmének eme megismételhetetlen ritka pillanatában az örök béke víziója is földeregett. Talán apjától örökölt politikai ösztönnel István, a magyarok fiatal nagyfejedelme fölismerte és megragadta a páratlan történelmi pillanatot: koronát kért és kapott a pápától, s úgy kapcsolódott a keresztény Nyugathoz, hogy megőrizhette politikai függetlenségét. Szerenese és siker kísérte vállalkozásait, vagy mondjuk így: égi kegyelem is segítette.

István királyt minden kor megpróbálta saját hasznárára, a maga politikai ideológiája számára kisajátítani. Hol csak az ősz szakállas, kegyes szent királyt látták benne; mások a reformert emlegették, aki tudatában volt a változtatás szükségének; de magyar magyarok — bár idegenek pártolásáért el is marasztalták — a harcos Árpádfit, Taksony unokáját akarták látni; ismét mások — főként marxista-beütésű történészek — a „haladó eszmék” képviselőjét, a forradalmár újítót sugalmazták írásaikban. De azt akár kellek is elismerték, hogy bölcsen, messzire tekintően tervezte meg és építette föl a keresztény Magyarországot. Még házassága is: kivételesen sikeres a „diplomáciai házasságok” történetében. Csak Imre herceg tragikus halála vetett rá mély árnyékot. Mindez köztudott, nem szükséges közhelyeket ismételni.

István király élete és életműve egyaránt remekmű!

De milyen volt emberi arca, élő kép-mása? Milyen volt homlokának bolto-

a szokott sablontól; a későbbi, főleg a barokk-kor ábrázolásai hamisan idealizálnak, Nem véletlen hát, hogy utóbb is, festők, szobrászok, mindenki másként alkotta meg a szentkirály portróját.

ISTVÁN KIRÁLY ARCMÁSA
A KORONÁZÁSI PALÁSTON

A palást eredetileg miseruha volt, amelyet felirata szerint 1031-ben István király és felesége Gizella ajándékozott a székesfehérvári Boldogasszony templomnak. Ma a Nemzeti Múzeumban van.

Am ha külső megjelenését nem tudjuk hitelesen levetíteni, lelki arcát, jellemét, egyéniségét összerakhatjuk a legendák és az „Intelmek” alapján. A kép, amelyet kapunk, bizony hiányos lesz, aligha vázlat, hiszen azokra a jámbor barátokra hagyatkozunk, akik kis olajmécsek világánál rótták a legendák betűit és szemhatárunk is addig terjedt, ameddig a szűk kolostorablakból el lehetett látni. Mégis az ő mécseseik világítják meg nekünk a szentkirály arcát, s a modern történetírás is csak az ő segítségükkel tud Szent István egyéniségéhez, emberi nivoltához közelebb férközni. „Sok történész — olvassuk Bogyay Tamás 'Stephanus rex' című művében — a keresztény legendákat épp olyan meséknek minősíti, mint az ókor mítoszait, vagy egyszerűen tudatos történethamisításnak tartja őket. Az bizonyos, hogy Szent István legendái nem tudományos életrajzok a szó mai értelmében... (de) ezek a művek igen is őrzik a történelmi egyéniség emlékét”.

Mint tudjuk, István király életéről és tetteiről három legenda tudósít. Közülük a legelső az ún. „Nagyobb Legenda”, amely Istvánnak ünnepélyes felemeltése, vagyis 1083 előtt íródott — ezt tekintjük Szent István első „életrajzáknak”; nem sokkal utóbb készült a „Kisebb Legenda”, végül Kálmán király idejéből való Hartvik győri püspöknek az előbbieket tetemesen kibővítő, más forrásokból is merítő legendája. Hartvik beszéli el többek közt a koronaküldés körülményeit, sőt az esztergomi királykoronázásról is számot ad. A Kisebb Legenda meg azért is nagybecsű számunkra, minthogy „a koraközépkor legirodalmibb magyar alkotása” (Horváth János véleménye). Írója kétségkívül magyar szerzetes volt, iskolázott, kitűnő stilszta, bár ő kötelező szerénységgel írja magáról, hogy az ékesszólásban szűkölködik. De azért írásának hitelét, szavahihetőségét önérzettel emlegeti:

A magyarok dicső királya életét és tetteit méltónak és illendőnek tartók a maradéokra hagyni, amint azokori bíró és igaz tudósításban kaptuk... Ti pedig megértvén, ami az író szájából hangzik, hajtsatok az ő együgyű szavára, mivel azt beszéli el, amit a bivektől hallott és tanult... Bizony nem erejéhez mért tehernek tartja ezt,

minthogy csillogó ékesszólással teljességgel szűkölködik... Jóllehet a könyvek hiteles írását forgatjátok, mégis olvassátok el ezt a rövidebbet s ha valami visszást, ha nem igen ékes előadást találandotok benne, parasz-tosságának engedjétek meg.

Egyébként csak a Kisebb Legenda nevezi meg Szent István születési helyét Esztergom városát (= Oppidum Strigoniense), ahol mint tudjuk, már aprja, Géza nagyfejedelem épített palotát. Ugyancsak tőle való az a fontos közlés, hogy István király „még gyermekkorában tökéletesen be lón avatva a grammatika tudományába”. Persze nemcsak a grammatika ismeretét, az írás-olvasás tudományát sajátította el, hanem megismerkedett az egyházi szerzők műveivel s azok magyarázataival. A legenda írója méltán nevezi „homo litteratus”-nak, irodalmi műveltségű férfiúnak. De lásuk tovább a legenda szavait:

Komoly természetét, ifjúságától kezdve élete végéig megtartotta; ajkait nevetésre majdnem sobasem mozgította, eszébe vevén az Írást: „a nevetésbe fájdalom vegyül és a szeretlen örömet gyász váltja fel”... Egész életében úgy viselkedett, mint-ha mindig Krisztus ítélőszéke előtt állna.

Országépítő, egyházszerző munkáját István király példátlan odaadással, személyesen irányította. Évente végiglátogatta a királyi birtokokat, püspökségeket, ispánságokat. Elgondolható, mit jelentett ez az akkori út- és közlekedési viszonyok mellett! De ő mindent szemmel akart tartani, mindennek végére járt, jutalmazott vagy büntetett, ki mit érdemelt. Erről egy, a 16. század elejéről való magyarnyelvű kéziratot könyvünkben, az „Érdy-kódex”-ben találjuk — a Kartauzi Névtelen tollából — ezt az írásművészetét is jellemző részletet:

Egyházi népekről és fejedelmekről az szent királynak oly nagy gondja vala, hogy emenmaga meglátogatta őket, vizitálta, examinálta: ha jól él, avagy gonoszul, ha az anyaszentegyházhoz lát-e, ha vigyáz-e szegény népon, ha pásztorságot szerével visel-e, akár papok voltak, avagy klastromban lakozó barátok. Ha kit látott-hallott restnek, tünynának lenni, megfeddte, korrigálta. Ha kit látott-hallott szent életűnek lenni, azt lelke szerént szerette és élt tanácsával.

Ugyancsak az Érdy-kódex magyar szerzetesírója állapítja meg: „Soha oly szegény hozzá nem jöhetett, hogy üres kézzel elbocsátá volna”. Jóságát, az elesettek felkarolását, emberszeretetét a Nagyobb Legenda sem szűnik magasztalni:

Krisztus szegényeit igralma és kegyessége karjával annyira magához ölelte, hogy soha sem távozott tőle egy vándor és jövevény szomorúan, jótékonysága némi vigasztalása nélkül. A szegények segéllésére naponként kifogyhatatlanul költséget rendel... alamizsnáinak a szegények kebelébe rejtésébe szokik vala serényen virrasztani.

Ehhez még az is hozzá tartozik, hogy amit a szükségben szenvedőknek juttatott, azt „tulajdon igaz jószágából” adta.

A legendák természetesen leginkább a király vallásosságát, a „kegyes király” eszményített alakját igyekeztek bemutatni. A Nagyobb Legendában olvasható:

Miután Krisztus bajnoka ellenségeit legyőzte, lelki örömmel eltelve

elhatározá, hogy elméjének minden gondolatát az evangéliumi igazság befogadására fordítja. Imádkozással töltvén idejét, gyakorta leborulva a szent egyház padlózatára, könnybulatással ajánlá Isten akaratiába szándékának végrehajtását.

Odilo cluny-i apát bizonyára nem csak pusztá udvariasságból ír István királyról ilyenén: „Hogy Felségtek lelkében mily nagy buzgóság árad vallásunk tisztelete iránt, csaknem az egész világ hirdeti”.

Más helyen a király gyógyító csodáiról a Kisebb Legenda tanuskodik:

Valahányszor ugyanis egy vagy más ember betegségének híre fülébe jutott, orvososság gyanánt egy kis darab kenyeret, almát vagy illatos fűvet, ami éppen kezénél volt, küldte nekije s parancsolá, hogy gyógyultan keljen fel. És szavát Isten könyörületessége követvén, a beteg visszanyerte egészségét.

Hogy első királyunk nem az az el-méledő, imádkozó, síró öregember volt, amilyenek későbbi jámbor szerzetes-írók leginkább rajzolták, arról a Kisebb Legenda elég kézenfekvő cáfolatot ad. Elbeszélése szerint a pihenést, üdülést a király edzett férfiakkhoz illően a vadászatban kereste: „A király távol vidékeken vadászatot, hogy sok gondja után, melyek terhelik vala, törődött tagjai némileg üdüljenek”. Az Intelmek is utal arra, hogy csaknem egész életét „hadbaindulásoknak fáradalmaiban töltötte”. Igen, ha élete nagy művét, a kereszténnyé vált országát veszély fenyegette, nem habozott kardot rántani és személyesen vett részt a hadjáratokban. Valószínűleg apjától örökölte szívós, kemény természetét, amelynek köszönhetően minden ellenfelével, vele dacoló rokonaival is végérvényesen tudott leszámolni. Végére is, nem tagadta meg, hogy Árpád-vér folyik ereiben. De nem volt bosszúálló. A Kisebb Legenda írja le — kivételesen szinte száraz realizmussal — az öreg király elleni merényletet, amelynek során a kegyelmet esdeklő merénylőnek megbocsátott. Ellenben a még „hitetlenségben tévelygő” felbujtóknak kezét, a hitszegőkre kiszabott büntetés értelmében, levágatta.

Szent István egyéniségét, jellemét, gondolkodását, emberi és uralkodói magatartását leghívebben az „Intelmek” emelkedett hangú, nem ritkán költői szépségű mondatai vetítik elénk. Bizonyosan István király korában készült és az akkori idők jellegzetes műfaját képviseli: úgynevezett „Király-tükör”. Ki az Intelmek szerzője: vitatott kérdés. A magyar középkor mindenesetre kétke-dés nélkül vette tudomásul a Nagyobb Legenda ama ténymegállapítását, hogy a király „atyai szerelmének buzgóságától indítva, maga is írta fia számára egy könyvet az erkölcsi oktatásról”. A történészek, főleg a marxista szemléletűek szeretik kihangsúlyozni, hogy az Intelmeket nem a király, hanem egy udvari papja írta. Csakugyan! A nád-pennát nyilván nem maga a király tartotta kezében, de az írás egész tónusa, meghagyásai, szándéka, a magyar népet mélyen ismerő elgondolása, utódját és alkotását féltő uralkodótól származik. Eszébe juthatott-e akárki udvari papnak az a meleg, személyes hang, amely nem is ritkán, ilyen megszólításokkal él: „én drágalátos fiam, szerelmes fiam, szívem édessége, jövendő sarjak reménységé” (Folytatás a 7. oldal első hasábján.)

AZ ORSZÁGÉPÍTŐ KIRÁLY

Molnár C. Pál fametszete

zata, fejének tartása? Mit öröklött anyjának, erdélyi Saroltának, a „fehér menyét”-nek sokat emlegetett szépségéből? Nagy sötét szeme volt-e, hullámokban omloított vállára dús haja? Vajon róla mintázták ifjan a Bambergi lovas délceg alakját?... Minderre alig tudunk egyértelműen felelni. Bár éppen a Bambergi lovas azonosítását illetően egyre több német tudós szerint is a magyarok első királyát ábrázolja, amint ezt a bambergi hagyomány nyolcszáz éve szívósan tartja. István király egyetlen, még életében készült képmása a koronázó paláston lévő hímezett arckép — a hagyomány úgy tudja, hogy veszprémi apáccal maga Gizella királyné hímezte, — ám ez is alig mutat néhány markáns vonásnál többet; a Képes Krónika minitúráján csak a szemek szigorú tekintete üt el

Hogyan látták első királyunkat az egykorú legendák?

ge” s hasonlók?! Így csak egy szerető édesanya beszél a fiához, parancsoláshoz szokott királyi hang mondja tollba a követendő erkölcsi törvényeket. Hadd

tény életmód normáit. Az igazságtevésről és türelmes magatartásról így:

Ha bíni akarod a királyságnak tisztességét, szeressed az igaz ítéletet.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY ÁBRÁZOLÁSA A KÉPES KRÓNIKÁBAN (14. sz.)

idézem az Intelmek egyik legszebb bekezdését:

Uralkodjál mindnyájunknak felette békességesen, alázatosan, szelíden, baragnak, kevélységnek és gyűlölségnek nélküle, mindig elmédben tartván, hogy mind az embereknek egy állapotjuk legyen, és hogy semmi fel nem emel, hanem az alázatosság és hogy semmi meg nem aláz, hanem a kevélység és a gyűlölség. Ha békességes léssz, akkor királynak mondatol és király fiának, és szeretve léssz mind a vitézektől.

Ebből a „tükörből” maga a szentkirály néz ránk és hagyja örökül a kereszt-

ÉNEK SZENT ISTVÁN KIRÁLYRÓL *

Kájjoni: Cationale Catholicum 1676

Hatalmas Ur Isten, szerelmes Királyunk,
Áldott Jesus Christus, Mennyei Szent-
Urunk:

Fiaid te-hozzád minnyájan folyamunk,
És szívből te-néked Szent Atyánk kiáltunk.

Bátorítsad kérünk, mi gyarló szünnket,
Te szent Malasztoddal, testi félelmünket,
Szent akarathoz szabjuk életünket,
Azért zabolázd-meg feslett erkölcsünket.

Azt mindenek-felett adgyad örömeinkben,
Hogy részesülhessünk gyönyörűségben,
Szent István Királlyal te dicsőségedben,
Dicsírjünk, és áldgyunk az magas
Menyégben.

A'kinek ma vagyjon Szent innepe napja,
És a Keresztység nagy örömmel áldgya:
Magyar Nemzettségnek ki első Királlya,
Vala a Christusnak Szentséges szolgája.

Egy éjjel Gejzának Boldog Szüz Mária,
Szent István Mártjrral meg-jelenvén,
monda:

Rövid-nap öneki Isten fiat adna,
Ki a Magyarokat igaz Hitre hozza.

Esztergom Várában Világra születik,
Szent Albert Püspöktől megkereszteltetik:
Szent István nevére legottan nevezik,
Kiben az Istennek Malasztya lakozik.

Atyja holta-után, Szent István mely Szentül,
Viselé mindenben magát Istenesül,
Fárada Christusért igen szüntelenül,
Szentnek hívattnak méltán mindenekül.

Oly szelid, irgalmas volt a'szegényekhez,
Gyámoltalanokhoz és szükkölködőkhez:
Kegyes, és kegyelmes vala mindenekhez,
Elhagyott árvákhoz, és sok özvegyekhez.

Utolsó óráján az ő halálának
Ajánlá Országát a' Szüz Máriának:
Viselné gondgyokat meg-tért Magyaroknak,
Esedezék értek áldott Szent Fiának.

* Csaknem felére rövidítve közöljük, régies helyesírását megtartva.

Ha bíni akarod a te lelkedet, légy türelmes. Valabányszor, én drágalatos fiam, ítéletre érdemes dolog kerül eléd, avagy néminemű főbenjáró bűnös, ne légy türelmetlen, vagy esküvéssel ne erősítgesd, hogy őt megbünteted, mi is állhatatlan és romlandó, mert a balgatag fogadkozások erőtlenek.

Az Intelmek legtöbbet idézett nevezetes fejezete, a hatodik, az idegenekkel szemben követendő (napjainkban is!) magatartást írja elő.

A vendégekben és jövevényekben oly nagy haszon legyen, hogy a királyi méltóságnak hatodik helyén méltán tarthatók. Mert miképpen különböző-különb részekből és tartományokból jönnek vendégek, azoképpen különböző-különb nyelveket és szokásokat, tanulságokat és fegyvereket hoznak magukkal, mik mindenek a királyi udvart ékesítik és felmagasztalják, és megfélemlítik a kívülről valóknak meghittségüket: mert az egynyelvű és egyszokású ország gyenge és romlandó. Azért én fiam parancsolom neked, hogy őket jó akaratlan megelégtess és tisztességben tartsad, hogy nálad örömebben tartózkodjanak, mintsem egyebütt lakozzanak.

Maga István király ehhez tartotta magát. Megnyitotta országa határait sőt külföldről hív be magyar földre egyházi embereket és a keresztény bevándorlónak biztonságot tudott nyújtani. De nem csak hasznos nyugati földművelőket, kézműveseket, iparosokat fogadott be országába, hanem a politikai üldözötte-

A „BAMBERGI LOVAS”
(1230–40 között)

ket is oltalmába vette. Tudunk arról, hogy két Angliából menekült herceg, Edvard és Edmund, István király udvarában élvezett menedékkjogot. Mi több: Edvard herceg István király Ágnes (Ágota) nevű leányát kapta feleségül. Az ő házasságukból született Skóciai Szent Margit királyné!

A zarándoklatokat, úgy látszik, különösen szíven viselte. Az általa alapított római zarándokházban sok ezer magyar zarándok tartózkodott, mint „Szent István király vendége”. És hogy nem csak a rossz hírek, néha a jók is gyors szárnyon repülnek, tanúsítja a frankföldi bencéss zerzetes, Rodulfus Glaber, aki 1044 körül keltezett krónikájában már arról ír, hogy a Szentföldre igyekvő zarándokok legszívesebben Magyarországon át veszik útjukat, mivel a magyar király szívesen fogad mindenkit, sőt őket „mérhetetlen ajándékokkal halmoz el”.

*

Forgassuk ám bárhogy a legendák lapjait, eltűnődhetünk az Intelmek előírásain, mindig a keresztény humanitás melengető eszméivel fogunk szembesülni, olyan hitbeli és etikai normákkal, amelyekhez a bölcs előrelátás mindenkor igazodni fog.

Temesvári Pelbárt, Mátyás király korának humanista műveltségű, ferences szónoka Szent Istvánról mondja, hogy „teste kicsiny volt, lélekre nagy, bátor, harcos és okos”. Ez a test és lélek szembeállítás hatásos szónoki fogásnak látszik, de ne vegyük komolyan. Értsük csak képletesen. Miért is hinnők el, hogy István király alacsony termetű volt, — erre semmi bizonyíték nincs. Sőt inkább hajlandók vagyunk őt testileg is magasnak képzelni. Talán mert Szent László király alakja lebeg előttünk, aki fejfel volt nagyobb társainál. Vagy talán csak azért, mert a történelem egymást követő századai nem is naggyá: monumentális faragták alakját. Nekünk István király mindig talapzaton áll, akire csak fölnézni lehet: utóvégre ő az első koronás uralkodó, akit az egyház a szentek sorába emelt.

Hadd ismétljem befejezésül, amit egyszer már leírtam ezeken a hasábocon: Ha századok távlatában szemléljük történeti sorsunkat, arra a végső felismerésre jutunk, hogy megmaradásunk és szabadságunk sokszor kipróbált palládiumát azon az úton kell keresni, amelyet első királyunk kijelölt nekünk: ragaszkodni hitünkhöz és Európához. Őrizni szívünkben a szentkirály emléket, ránk hagyott örökségét nem hagyni prédába menni, eszméinek időszerűségét újra és újra felmutatni az utánunk jövőknek: nemcsak lelkesítő feladat, hanem számunkra kötelesség. ■

PANNONHALMA BARÁTI TÁRSASÁG ÉS ALAPÍTVÁNY LÉTESÜLT

A Társaság alapításának kezdeményezője Dr. Rudolf Boos, egy svájci részvénytársaság bázeli igazgatója. Cél: Pannonhalma szellemi-lelki központjának erkölcsi és anyagi támogatása, amint ezt a sajtótájékoztatón Habsburg Ottó elnök és Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát közölte. A tagok közt van többek között Helmut Kohl német kancellár, Alois Mock osztrák külügyminiszter és Cossiga olasz köztársasági elnök.

Járt-e pápa Magyarországon?

A pápák kerek ezer esztendő alatt nem egyszer nyúltak bele a magyar történelembe. Mindjárt az évezredek kezdetén II. Szilveszter pápa közreműködése nélkül nem jöhetett volna létre az a magyar királyság, amely megmentette a magyarságot attól, hogy a hunok meg avarok sorsára jutva eltűnjék a Kárpát-medencéből. A török elleni élet-halál harcban nem egyszer a pápák voltak egyetlen támogatói, és a felszabadításért nem ok nélkül kapott szobrot a budai várban XI. Ince pápa.

De járt-e valaha pápa Magyarországon? Volt-e már pápa vendégünk? Ha nem a mai, hanem a történelmi Magyarországra gondolunk, akkor a történész az első kérdésre igennel válaszol, a másodikra azonban csak nemmel felelhet. De hogyan történhetett ez?

Több mint kilenc évszázaddal kell visszalapoznunk a história könyvében, az 1052. esztendőig. Akkor, augusztus havában történt, hogy IX. Leó pápa megjelent Pozsony alatt a várat ostromló III. Henrik német-római császár táborában, és rávette, hagyja abba az ostromot és béküljön.

Már évek óta tartó, illetve nyaránként mindig megújuló háborúskodás előzte meg ezt a pápalátogatást. III. Henrik volt az, aki nyolc évvel előbb legyőzte Aba Sámuel és Pétert, akit egykor Szent István jelölt utódjának, visszaültette a trónra, de mint a császár hűbéresét. Péter, a szent király elég méltatlan örököse, nem sokáig tarthatta magát. Utóda I. András, a pogánykodó Vazul fia, folytatta híven Szent István művét. III. Henrik azonban, aki tetőpontjára emelte a nyugati császári hatalmat, nem tudta elviselni védenca bukását és még kevésbé a hűbéres Magyarország elvesztését. A magyar király békét akart, és a pápa közvetítését kérte. IX. Leó ugyan német grófból III. Henrik császár segítségével lett Szent Péter utóda, de sosem vált a császári politika eszközévé. Hugó clunyi apátot küldte békekövetként a magyar királyhoz, aki belement, hogy országa adót fizet a császárnak, ha az lemond minden további igényéről. Ez III. Henriknek nem volt elég, 1052-ben újra hadat indított Magyarország ellen. I. András erre megint a pápához fordult, aki Itáliából Németországba sietett, de a császárt már csak Pozsony alatt érte el. A magyarok nem csak a várat védték sikeresen, de el tudták sülyeszteni a németek dunai hajóit is. Ez volt Zotmund bűvár híres hőstette. IX. Leó rábeszélésére III. Henrik kész volt elfogadni az előző évben kialakított békefeltételeket, de ezeket, ereje tudatában, most már I. András utasította el. A pápa meg is haragudott rá, kiátkozással fenyegette, de fenyegetését sosem váltotta valóra. Elérte azonban, hogy a német-római császár nyolc-heti eredménytelen ostrom után föladta a harcot és visszavonult. A magyar hárt nem lépte át többé, bár a végleges béke a németek és magyarok közt csak halála után jöhetett létre. IX. Leó pápa, akit szentjei közt tisztel a katolikus egyház, tehát békeszerzőként jött hozzánk, és útja ha nem is hozott teljes és azonnali sikert, nem volt eredménytelen.

Bogyay Tamás

Nem a mennyiség, hanem a minőség a szellemi erőnek sarkalata, s eszerint éppen nem azért forog veszélyben létünk, mert kevesen vagyunk, hanem mert súlyunk oly parányi.
Széchenyi

Szentkirályi Elemér
(Budapest):

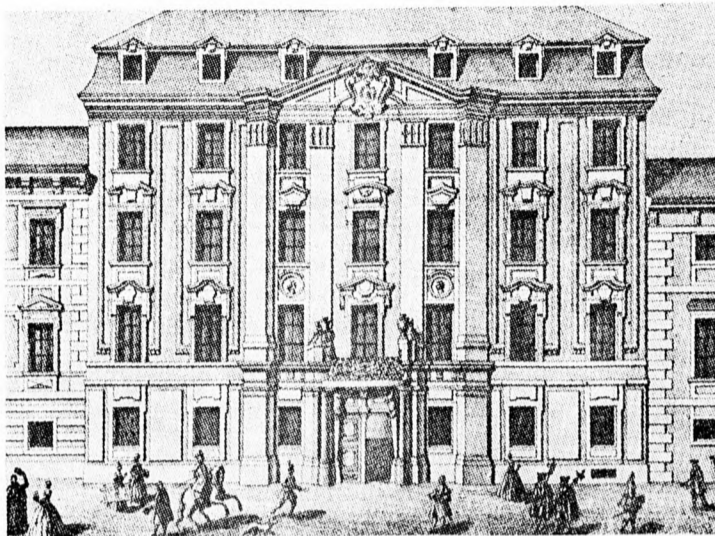
Gróf Széchenyi István vallásossága

„Mindenható bírja az embereknek s a megfoghatatlan nagy mindenségnek! Ki előtt ámulattal és imádatlalt borulok le s csak gyengeségemet és szorongó szívem dobbanását érzem: engedj megérlelnem magamban azt a erényt és tökéletességet, melyet az ember, minden fogatkozásai s tomboló szenvedélyei dacára, már itt e földön is elérhet. Add nekem azt a benső vigaszt, a lélek ama nyugalma, mely nélkül a rögböz kötött halandó a Te szemlélettedben nem gyönyörködhetik s lelke azt a földfeletti szárnyalást el nem érheti, melyre az ájtatos ima a tétovázó kedélyt, ha csak percekre is, képesíti. Acélozd meg bennem a gondolkodási erőt, hogy ha bár még a földi léthez vagyok kötve, lelki- leg halott ne lehessen s tiszta képzelettel emelkedve föl Hozzád, a te jószágodat és nagyságodat megismerhessem és földi pályám célját is felfoghassam. Szabadítsd meg lelkemet az előítéletektől s töltsd meg szívemet véghetetlen béke- tőrrel és szeretettel az egész emberi nem iránt. Vess fátyolt elmúlt életemre s engedj meg, hogy tapasztalataimból, élményeimből, hibáimból s vétkeimből az, ami legüdvösebb lesz, háramolhassék reám...”

E meghatározó szavakkal fejezte ki esti imáját a huszonkilenc éves Széchenyi István és jegyzi fel naplójában Karácsony másnapján.

Amióta megkezdte a naplórát hu-

sonhárom éves korában, lelki világába is folyamatosan bepillantunk, mert nemcsak a napi eseményeket, hanem gondolatait, fohászait, fogadalmait is feljegyezte. Naplója részletes, közvetlen, sokszor drámai. Hű életképe erényeivel

SZÉCHENYI ISTVÁN SZÜLŐHAZA
(az egykori Wilczek-palota) 1737 táján készült metszet

és hibáival együtt. Ha sajátmagáról ír, a lehető legtárgyilagosabb. Szigorúbb bírja nincs mint önmaga. Legtöbbször szigorúbban ítél magáról, mint kellene. A naplója tükör, melyben megnézi magát és az a hely, ahol meggyónja szíve legrejtettebb gondolatait, hibáit.

Széchenyi István a tettek embere volt.

Életpályája ezt eléggé bizonyítja. Tetteit azonban előbb mindig alaposan átgondolta. Jellemét sohasem szabad más emberéhez mérni, kivételes egyéniség volt ő, melyre a rendes mérték nem alkalmazható. Sokat szenvedett szerelmei

ső formában is meg akarja tartani. Kételemek, ingadozások megmaradtak benne, de ezek ellen állandóan küzdött és a katolikus vallásnak hitéletét élő fi maradt. A küzdelem, mely lelkében folyt, nehéz, de értékes volt, mert rávezette annak az erénynek gyakorlására, amely minden embernél nehéz: az önismeretre. Később úgy szoktatta magát az önismeretre, hogy naponként ellenőrizte, mi ellen vett.

Hosszú kelet-európai utazása végén Cataniában végezte el húsvéti gyónását és áldozását. Vallásos érzéseit hűen tükrözi naplójába jegyzett mondtai: „Főn- ségesnek tartom vallásomban azt az érzést, hogy az ember teljességgel megalázta magát és azt a dicsőséget, hogy ezt a diadalt ki tudta vívni saját magán, a legkellemesebb és legtisztább erkölcsi öröme, amit az ember érezhet!” Máshol: „En ki tudtam vívni saját magam ezt a diadalt és nem szégyelltem, hogy az olasz pap előtt a legkeserűbb könnyekre fakadjak és elmondjam neki legkülönösebb élelményeimet.” A szentségek vétele után megfürdött a tengerben és ott életveszedelemben forgott: „Az jutott eszembe, hogy megfulladok és az a gondolat, hogy fél órával előbb a legteljesebb alázattal Istennek ajánlottam magam, isteni megnyugvást keltett bennem.”

A húsvéti ájtatosságok mindig különös hatással voltak Széchenyi lelkületére. Útban Wesselényi Miklóssal London felé 1822-ben, Húsvét előtt érkeztek Párizsba. Ezt az alkalmat használta fel Széchenyi, hogy régi vágyának eleget téve, meglátogassa a La Trappe-i szerzetesek kolostorát. A protestáns Wesselényi Miklóssal másfél napig voltak a kolostor vendégei és résztvettek a szerzetesek életében. Mindjárt a belépéskor mély hatást tettek rájuk a mellettük fapipóban elkopogó barátok, akik rájuk ügyet se vetve mentek el mellettük. A szerzetesek életmódját a legnagyobb részletességgel írja le Széchenyi naplójában. Semmit sem engednek meg maguknak, ami megkönnyítené életüket. Sem ételben-italban, sem kényelemben. Téli-nyáron ugyanabban a ruhában dolgoznak, alszanak. Naponta 11 órát imádkoznak. Hozzá tartozóikkal soha többet nem találkoznak. „La Trappeban az emberek több mint félig holtak.” „Nem túlzás ez?” „Hát az ember szerzetesnek született?” — teszi fel a kérdéseit naplójában.

Nagyszombat reggel érkeztek L'Aigle városkába. „Húsvét betét katolikus keresztény módján ünneplendő előkészültem a gyónáshoz... és töredelmesen minden gonoszsgot, rosszaságot, amit magamban tudtam, a legőszintebben felfedtem: Életem története. Kicsapongások. Gög. Hiúság. Hazugság. A nők. Soha böjtölés. Igazságtalanság alárendeltjeimmel. Semmi jócselekedet. Elhanyagolt vasárnapok és imádságok. Utolsó gyónás előkészület nélkül. Istenkáromlás. Torkosság. Se hideg, se meleg. Hogy a bünt nem tudom abbahagyni. Rágalmazás. Hogy nem tudom megígérni javulásomat — amint a tapasztalat mutatja. Semmi hit. Düh, — Gyónásom egy óránál tovább tartott. Nem mutatam magam jobbnak, mint amilyen vagyok. — Miután nem ígérhettem neki, hogy egyet és mást nem hagyok abba, például a nőket, — hogy vallásomban némely dolgot nem értek, s most következképp nem is nagyon hiszem, hogy egy más vallásban születvén, — abban (Folytatás a 9. oldal első hasábján.)

A Caritas Internationalis közgyűléséről

„Keresztény szeretet — emberi szolidaritás” — ezt a címet adta 14. közgyűlésének a katolikus egyház szeretetszolgálati szervezeteit összefogó világszerv, a Nemzetközi Karitás, hivatalos nevén Caritas Internationalis. Tagszervezeteinek képviselői — mintegy 130 országból — május 23-a és 30-a közt találkoztak Rómában, hogy megtárgyalják azokat a problémákat, amelyekkel az elmúlt évek politikai, gazdasági és társadalmi változásai következtében szembekerültek. A Karitás, mint az Egyház hivatalos szeretetszolgálat, munkájával igyekszik a világban fellépő bajokat enyhíteni.

A modern világban a nyomor, a szegénység, a bajok új formában jelennek meg. Ennek megfelelően változnak a segítség módszerei is. A Nemzetközi Karitás világkongresszusának résztvevői éppen ezekről az új kihívásokról tárgyaltak ezekben a napokban. Előkerült az egyre katasztrófálisabb méreteket öltő menekült kérdés, hiszen a menekültek száma világszerte 15 millióra emelkedett. De szó volt többek között a környezet-szennyeződésről is, amely egyre jobban veszélyezteli egy egészségesebb, emberibb élet kibontakozását, továbbá a nők hátrányos helyzetéről, különösen a Harmadik Világ országaiban. Külön ülést szenteltek a résztvevők a világ minden részében egyre jobban elhatalmasodott AIDS-betegség megelőzése és a betegek testi-lelki gondozása problémáinak. A megbeszélések során megvitaták a bajba jutottak megsegítésével szorosan összefüggő politikai és világgazdasági kérdéseket is, amilyen a közel-keleti helyzet, a Dél-Szudánban folyó népiirtás, a Libériában dúló polgárháború, a kisebbségek elnyomása a világ számos országában és a fejlődésben lévő országok eladósodásának problémája. A világ Karitás szervezetei megállapították, hogy az általuk nyújtott segítség csak akkor lesz hatásos, ha a bajokat gyökerükben sikerül orvosolni. Ehhez szükség van a

kormányok együttműködésére és a nemzetközi közvélemény nyomására.

A közgyűlés szervezeti kérdésekkel is foglalkozott. Új elnököt választott a következő 4 évre, a 61 éves brazil érsek, Alfonso Gregory személyében. Fontos napirendi pont volt az új tagszervezetek, köztük a Magyar Karitás felvétele a tagszervezetek sorába. A közgyűlés lelkes tapsal üdvözölte ezt az aktust, aminek jelentőségét még emeli, hogy az elmúlt évek politikai változásai óta a Caritas Hungarica az első kelet-közép-európai szervezet, mely megfelelt a Nemzetközi Karitás követelményeinek. A Magyar Karitást egyébként az a megtiszteltetés is érte, hogy az európai Karitás-szervezet állandó bizottságuk tagjai közé választották. A Caritas Hungarica feladata lesz az elkövetkező években a kelet-európai Karitás-szervezetek létrejöttének elősegítése és az együttműködés támogatása, valamint a közös érdekek képviselete.

A Magyar Karitást a közgyűlésen a Magyar Püspöki Kar részéről Ács István, egri segédpüspök, és Frank Miklós, a Püspöki Kar karitás megbízottja képviselte.

Kedden II. János Pál pápa fogadta kihallgatáson a közgyűlés résztvevőit. Hozzájuk intézett beszédében rámutatott: A Karitás elsődleges feladata, hogy megmutassa minden hívőnek az utat egy valóságos szeretet-közösség sürgős megvalósítására, az emberi testvériség jegyében, nem feledkezve meg azokról, akik a legnagyobb szükségét szenvedik. A pápa ezután felszólította a Caritas Internationalis tagjait, folytassák tevékenységüket a közgyűlés programja értelmében, a modern technika eszközeinek igénybevételevel és az ökumenikus együttműködés jegyében. „Küldetések — mondotta a Szentatya — a szociális lelképásztorkodás központi feladata és mint ilyen: tanúságtétel az evangéliumról.

Frank Miklós

miatt. Sokszor szerelmei készítették arra, hogy naplójához forduljon, hogy annak mondja el szíve fájdalmait, panaszait. A túlzott érzékiség, az események sötét megítélése jellemezte őt, mint embert. A szubjektív érzelmek hatása alatt állt a magánéletben. Ha idegbaja felülkerekedik, kedélyállapota elborul, kétségbe esik a haza és a maga jövőjén.

Széchenyi István mélyen vallásos, katolikus hagyományokkal bővelkedő családból származott. György mint érsekprímás, Pál mint kalocsai érsek, Ferenc és Ignác mint jezsuita szerzetesek szolgálták a katolikus egyházat. Apja, nemzeti könyvtárunk alapítója, miután nemzeti érzését a haladó szellemű II. József császár magyarellenes politikájával összeegyeztetni nem tudta, a közélet-től visszavonult és életének utolsó szakaszát teljesen vallásának szentelte. Ebben a családi körben István mélyen vallásos nevelésben részesült. Középkorait a pesti piaristáknál és a soproni bencéseknel végezte — végig különleges emi-nens eredménnyel. Így még gyermekkorában megtanulta és megszokta, hogy az egyház parancsait meg kell tartani. A cselekvés embere lévén, vallásosságának pozitív formában és konkrét gyakorlatokban is kifejezést adott.

Amikor egészen fiatalon — tizenhét éves korában — katona lett, az otthon belénevelt vallása iránti kötelességérzetében erős lazulás következett be. Nemcsak a háborúk alatt, hanem békeidőben is, mivel akkor, szülei magas összeköttetései révén, külföldi utazásokra kapott többször szabadságot. Beutazta fél Európát, hogy tudásszomját és a művelődés iránti vágyait kielégítse.

Mikor azután egy idő múlva lelkébe pillantott, belátta, hogy a jövőben jó embertársnak és polgárnak kell lennie és ezenkívül saját vallását még formában is meg kell tartania. Sokat vétett ez ellen, de ezentúl — fogadkozott — az egyház törvényei ellen nem fog vétkezni.

Sokszor gondolkodott Istenről, a lélekről, a halhatatlanságról, miután több ilyen tárgyú művet elolvasott. Sokáig tartó ingadozás után abban állapodott meg, hogy minden vallás jó, ha cselekedeteinkben és elveinkben alakoskodás nem vezet félre, hanem bensőnk szavára ügyelünk.

Vallása szempontjából ez az elmélkedése nem kifogástalan ugyan, de a lényeg az a fogadalom, hogy vallását kül-

A legnagyobb magyar születésének 200. évfordulójára

(Folytatás a 8. oldalról.)

maradtam volna; hogy mindegyik valást tisztelem és becsülöm, s hogy az én vallásom szokásai közül sokat csak forma szerint gyakorlok — feloldást nem adott nekem, amit előre láttam és nem riadtam vissza tőle... Még sokáig ott maradtam a templomban, majd nyugodt, boldog lélekkel mentem haza. Elégge furcsa, hogy az én emlékeimmel ily víg és jókedvű lehetek: vajha a megtörtént tettet, mely bizonyára egész örökkévalóságomra kihat, meg nem történtté tehetném! Életemet akkor egyetlen balandóval el nem cserélném.” Azért érzett megkönnyebbülést, mert hű maradt önmagához, őszinte maradt, nem ígért javulást feleltlenül.

Fordulópontot jelentett Széchenyi István életében, amikor megismerte Crescence-t, utolsó szerelmét, későbbi feleségét. *Seiŕn Crescence grófnő íj. Zichy Károly grófnak volt a felesége.* Ő is mélyen vallásos katolikus lélek volt s a hűséges feleség mintaképe. Még a látásra is nagyon vigyázott. Széchenyi fellobbanó szerelme eleinte sokakban ellenérzést keltett, de Crescence hatására csakhamar megtisztult minden mellékgondolattól és szerelme teljesen eszményi magasságba emelkedett. Amióta egyénisége elbűvölte, naplójában nem találunk többé kontemplatív vallásos gondolatokat. Ettől kezdve más vallásúak iránt türelmes, egyházának meggyőződött híve.

Crescence egyenértékű szellemi partnere is volt Istvánnak. Érdekes, hogy ez a magyarul nem beszélő osztrák nő, akkor is követni tudta István gondolatait, ha magyar ügyekről volt szó. *„Őn jobban megért, mint tíz millió honfitársam”* — írja neki egyik levelében. Ha kételkedik reformjai sikerében, Crescence biztatja, tőle kap újabb lelkiert. A *Hitel* német fordítását elküldte Crescence-nek, aki észrevételeit hozzáfírva, küldte vissza. Széchenyi meghatódva írja naplójába: *„Nem élek hiába! Crescence elküldte nekem megjegyzéseit a Hitelről... Mily tiszta vélekedés, mily helyes ítélőerő. — Ó, Istenem, milyen nehéz ilyen lényt ismerni és hozzá nem szorosabban tartozhatni.”* Észrevételei valóban találóak. Széchenyi egyik kortársától sem jelent meg jobb méltatás, kritika. *„... A legkésőbb utókor — írja Crescence — hálás érzülettel fogja önt dicsőíteni, tisztelettel fogják emlegetni, s egymáshoz így szólnak: A tizenkilencedik század elején egy igazán nemes honfi megtért hazájába, s önmagának elszánt nagylelkű feláldozásával honfitársaiért, halhatatlanná lőn. Elnevezték őtet a haza atyjának, előmozdítója volt a tudománynak, feltaláló, újító stb., stb. Széles ismereteinél fogva, s vallásos hazaszeretettől lelkesítve, véghezvitte ezt, meg ezt. Itt egy egész bibliothékát fogtak felsorolni! s magára vállalta azt, ami legnehezebb feladat volt, egy egész ország újjáalakítását...”* Nagyon ismerhette Istvánt. Nagyon bízott benne. Hiszen amikor ezeket írta, Széchenyi István reformtevékenységét el sem kezdte. Neve csak akadémiai felajánlása révén és mint a *Hitel* írója volt ismert.

Az imádott Crescence e mellett gyönyörű teremtés lehetett. *Keribeny Károly* arcát, természetét összehasonlításokkal próbálta leírni. Hozzátette, hogy egyike volt a legelbájozóbb egyéniségeknek, akiket valaha ismert. Pedig Kertbeny Közép-Európa minden nagyobb városában otthonos volt, és Crescence-t 46 éves ko-

rában látta először, amikor már kilenc gyermeket hozott a világra.

Zichy Károly egészen váratlanul, 56 éves korában meghalt. A gyászév leteltével Széchenyi István 12 évig tartó eszményi szerelem után, Crescence-t öt saját és hét mostoha gyermekével feleségül vette. Házasságuk boldog volt.

1827 év végén Széchenyi István Pesten lakást bérelt, hogy reformterveinek megvalósítását előkészítse. Elhatározását valószínűleg az is befolyásolta, hogy

tént vele 1848-ban és 1860-ban is.

Amikor 1848-ban látta, hogy a monarchia és a magyarság között kitörőben lévő fegyveres konfliktust nem tudja megakadályozni, idegrendszere nem tudta elviselni azt a tudatot, hogy ennek a politikai folyamatnak ő volt az elindítója. Mint dühöngő örültet szállították Döblingbe. Négy-öt évig elmebetegsége súlyos volt: öngyilkosságot kísérelt meg, *Tasner Antallal*, kedves titkárával és bizalmasával levélben közölte, hogy fele-

A DÖBLINGI INTÉZET

Az épület emeleti, balsarkán lévő szobájában lakott és halt meg Széchenyi.
(Fery Antal fametszete)

ugyanakkor Crescence férjét Budára, a magyar udvari kamara elnökévé nevezték ki. Ekkor ismerkedtek meg *Albach Szaniszlóval*, a híres egyházi szónokkal, akinek német nyelvű prédikációira a ferencesek pesti temploma minden vasárnap zsúfolásig megtelt. Nemesak katolikus hívőkkel. Beszédei, ha azokat ma olvassuk és hozzáképzeltjük remek orgánumát, előadókésztségét, magas, aszkétikus megjelenését, valóban hatásosak lehetnek. Széchenyi és Crescence is állandó hallgatói voltak. Széchenyi naplójában ezt minden alkalommal feljegyezte és gyakran tette hozzá: *nagyszerű*, vagy azt, hogy *kiváló*. Személyesen is megismerkedett vele. Szerelmi ügyeivel báratával is hozzá fordult, de az a javaslata, hogy nősüljön meg, kiábrándította. Évekkel később az a tanácsa is, hogy az özvegyen maradt Crescence-t ne vegye el. Az utókor egyházi írói szerint *Albach* beszédeiben a felvilágosodás eszméi túlzottan érvényesültek és nem voltak elég dogmatikusak. Érdekes *Kazincz Ferenc* véleménye. Szerinte legtöbb beszédét a zsinagógában is elmondhatta volna. Széchenyi is megjegyezte naplójában, hogy beszédei egyre demagógabbá válnak és nem csodálkozna, ha az egyház emiatt közbelépne. Pár hónappal e bejegyzése után *Albachot* áthelyezték Kismartonba és ott maradt haláláig. Kismartoni lakóházán márványtábla őrzi emlékét.

Már szó volt arról, hogy Széchenyi István tulajdonságait nem szabad más emberek mértékével mérni. Ámde nemcsak zsenialitása, hanem rendellenes idegállapota miatt sem. *Schaffer Károly*, a húszas évek híres idegyógyász professzora szerint Széchenyi István túlérzékeny idegrendszerét apjától örökölte. Ez okozta labilis kedélyállapotát és indokolatlan önvádait. Idegletét legfőképpen a lelki aránytalanság és a közérzés súlyos zavarai jellemezték. Az öngyilkosság kényszer gondolatában is szenvedett. A túlérzékeny idegrendszer a normálisnál sokkal sérülékenyebb és túlzott megterhelés esetén felborul. Ez tör-

ségét és két fiát meg fogja ölni, kezeit és lábait éjjel az ágyához kellett kötni, nem mosdott, evőeszközt nem használt, legszűkebb családtagjait is csak ritkán fogadta. Mikor idegzete kissé megnyugodott, régi ismerősei után kezdett vágyódni. Régi kedves barátja, *Lonovics volt csanádi püspök*, az első, akit látni óhajtott. Tehát egy egyházi személyt, akinek szívét kiöntheti.

A viszontlátás első percei után még idő kellett, míg Széchenyi kissé megnyugodott. Azután elpanaszolta, mi bántja lelkét. Az hogy mint gyermek szófogadatlan volt, mint ifjú dorbézolt, mint férfiú hazája romlásán dolgozott. *Nincs hiba nélküli ember — nyugtatja Lonovics — de önnek nagy erényei is voltak. — Nem, nem — szakította félbe Széchenyi — ennyi bünt Isten nem bocsáthat meg. — Ez a kevélység szava, — viszonzta Lonovics. — Kevélység volna egy balandónak azt himni, hogy ő egymaga a gondviselés akarata ellen irányíthatja milliók sorsát, kevélység azt himni, hogy az ő bűnei nagyobbak, mint*

A SZÉCHÉNYI MAUZOLEUM
NAGYCENKEN

Az 1819-ben épült sírboltban olvasható a család jelmondata: *„Voltunk mint ti — Lesztek mint mi: por és hamu”.*

az egész világi, melyeket az Údvözítő magára vett s vérével megváltott. — Széchenyi István elnémult, szívéhez szorította a főpap kezét és szemeiben mély hála tükröződött. Ezután Lonovics még nagyon sokszor volt Döblingben Széchenyi vendége.

Hogy ne foglalkozzon önvádjaival, Döblingben széleskörű írói tevékenységet fejtett ki. Többek között megírta és Londonban kiadatta az osztrák önkényuralmat kigúnyoló, híres *„Blick”*-jét, figyelmeztette az Akadémia vezetőségét, hogy nem követik azt a nemzeti irányvonalat, amelyre felajánlását annakidején tette, elkészítette Béla fiának atyai intelmeit, elkezdte a *„Nagy Szatírá”*-nak nevezett hosszú munkáját, melyben az uralkodót támadja és kigúnyolja. Döblingi tartózkodásának utolsó két évében a naplói írást is folytatta. Most csak azt jegyezte fel, kik látogatták, mivel töltötte napját. Meditálásokat, vallásos gondolatokat naplójában nem találunk.

Mind többen látogatták. Sokszor egész kocsipark várakozott a Görgen Szanatórium előtt. A bécsi rendőrség erre felfigyelt. Kétszer tartottak házkutatást nála. Elkobozták iratait. Köztük olyanokat is, amelyek mint állampolgárt kompromittáltak. *Thierry* rendőrminisztertől levelet is kapott, amelyben közölte, hogy a túl sűrű külvilági kapcsolata miatt, Döbling mint menhely számára megszűnt. Széchenyi ebből arra következtetett, hogy sok zaklatás, sőt kínzás vár rá. *„Ettől meg kell kímélnem magamat!”* — jegyzi meg naplójában. Utolsó bejegyzése: *„Nem tudom megmenteni magamat!”* Idegrendszere ismét felmondta a szolgálatot.

Befejezésül ide kíváncsognak *Prohászka Ottokár* püspök szavai: *„Vallásos lelkületének nagy vonásait nem borítja el a pisztolylövés füstje s nem törli el az öngyilkos vére; mert méltán mondhatjuk, hogy ez nem lelkének, hanem földült s szenvedő természetének volt végzetes sugallata.”*

H í r e k — e s e m é n y e k

Széchenyi István születésének 200. évfordulója alkalmából rendezett konferencia befejezéseként Várszegi Asztrik püspök, pannonhalmi főpápa, május 26-án szentmisét mutatott be a Krisztinavárosi plébániatemplomban, ahol egykor a „legnagyobb magyar” tartotta esküvőjét. A püspök beszédében utalt arra, hogy a múlt századi liberális, Isten-től elforduló, divatos eszmeáramlatok nem rendítették meg Széchenyi gondolkodását, személyes istenélménye, mély vallásossága folytán mindvégig keresztény közéleti személyiség maradt. Tanítása, szellemi hagyatéka ilyen értelemben is iránymutató a mai magyarság számára.

*

Naponta százak keresik fel Mindszenty bíboros, hercegprímás sírját az esztergomi Bazilika attemplomában. A sírtábla alatt mindig friss virágok, égő gyertyák láthatók. A csoportos zarándokoknak szentmisét mutatnak be az attemplom oltáránál.

*

Szombathelyen márványtáblával örökítették meg Mindszenty hercegprímás emlékét a Nagy Lajos Gimnázium (volt premontrei Szent Norbert Gimnázium) épületének falán. A mártírsorsú bíboros ebben az iskolában tanult és 1911-ben itt érettségizett.

*

Ugyancsak május 26-án, Rómában, Kada Lajos érsek mondott koncelebrációs szentmisét Mindszenty bíboros egykori tituláris templomában, a Coelius dombon fekvő Santo Stefano Rotondóban.

*

Május első napjaiban XVI. Károly-Gusztáv svéd király és felesége, Szlvia királyné, hivatalos látogatást tett a pápánál.

DR. GIANONE EGON:

Mindszenty bíboros a Pázmáneumban

— A PÁZMÁNEUM VOLT REKTORÁNAK VISSZAEMLEKEZÉSE —

(Befejező rész.)

Festők, szobrászok is akadtak a látogatók között. Nyugaton egyetlen portréja volt ismeretes: Feszty Mása 1947-ben készült Mindszenty-arcképe. Ott függ ma is a Pázmáneum ebédlőjében a primások arcképsorozatában. Amikor néhány héttel érkezése után 'nagy' fényképezésre került sor, megkértem, álljon e mellé a portré mellé. 'Hogyne, hogy lásdék, milyen öreg lettem azóta' — válaszolta. De eleget tett kérésemnek. — Később Bíró Béla Californiából érkezett művészet-történész készített róla olajképet. — Egy magyar szobrászművész, és egy német szobrászművész mellszobrai őrzik még ebből az időből primásunk emlékét.

Memoárjai elkészültek. Napirendjén ez nem változtatott: korán kelt, délelőtt mindig akadt dolga. Ebéd után íróasztalánál üve elszívott egy szivart, közben néha elpiledt. De 3 óraker munkatársai egyikeivel lement a Pázmáneum kertjébe félórányi sétára. Előfordult, hogy én kísérhettem őt ilyenkor. Öröm volt hallgatni elbeszélését zalaegerszegi plébános koráról. 27 évesen lett ebben a kis, de jelentős zalai városban apátplébános. Mint említette, a török háborúk után mintha elfelejtkeztek volna erről a vidékről: erős kézzel vett kézbe feladatokat: iskolákat alapított, plébániákat szervezett, még a kórház modernizálását is kisűrgette. — Séták közben a magyar történelem egyes fejezeteire is rátért: majd hogy könnyes szemmel beszélt fájdalmas részletekről, főként amikor magyar fejedelmek a magyar nép ellen vétettek. Püspöki jelmondata: 'Pannonia sacra' lelkében mélyen ülő gondolatot fejezett ki. Benne nem volt szélvadászható a kettős ideál: magyar népet szíve mélyéig szerette, de épp annyira őszinte volt ragaszkodása Krisztushoz és egyházához. Ha felveti valaki a kérdést, kinek volt ő elsősorban a vértanúságra is elszánt hőse, a nemzeté, vagy egyházáé: erre nézve benne nem volt kettősség: ő a keresztény magyar nép képét hordozta lelkében. Tehát mindkettőt elválaszthatatlanul.

Idegenbe szakadt honfitársai, főként a második világháborút követő idők emigránsai, hívták a világ minden részéből, hogy őket meglátogassa, öntuda-

tukban megerősítse. Közlebbi kisebb utakat emlékiratai elkészülte előtt is vállalt ugyan (Innsbruck, München, stb.), nagyobb utazásokra azonban csak ezután kerülhetett sor.

A dél-amerikai Kolumbiából visszatérve egészsége aggodalomra adott okot. Ezen az utolsó útján dr. Harangozó Ferenc papja kísérte. A bíboros maga sürgette a sebészi beavatkozást. Nem szívesen mondta le Svédországba, Norvégiába és Dániába tervezett látogatásait. Nürnbergben május közepére várták, a hónap második felében pedig Párizs és Lyon kellett volna sorra kerülnön. Remélte, hogy egészsége az operáció után hamarosan helyreáll, és sokirányú terveit még meg tudja valósítani.

A bécsi irtalmas testvérek kórházában meglátogattam operációja előtti délután: előttem háziorvosa, Dr. Bianchi beszélt vele: biztatta az operáció kedvező kilátásaival. Én magam csak pár percig voltam nála. Hogyléte felől érdeklődve persze lakonikus választ kaptam. Utánam Mészáros Tibor nagy csomó irattal aláírásra következett, majd Vecsey József, aki személyi ügyeiről kellett hogy gondoskodjék.

Másnap délelőtt kétórás operáció után a beteg helyzete annyira megnyugtatónak látszott, hogy valamennyien szinte csodavárá optimizmussal néztünk a jövőbe. A kora délutáni órákban a bécsi rádió azonban megszakította adását és közölte hallgatóival Bécs nagy vendégének halálát.

A telefontól estig nem tudtam elszakadni. Kitéttük a fekete zászlót a házra. Halottas ágyához csak este 9 órára tudtam eljutni. Éppen halotti maszkját vették le kisimúlt, békés arcáról.

Néhány éve emléktábla került a Pázmáneum utcai frontján Mindszenty bíboros bronzbaöntött arcképével: felírása: „Itt lakott attól kezdve, hogy hazáját el kellett hagynia egészen haláláig Mindszenty József bíboros, érsek, Magyarország primása.“ Bécsi magyar egyesületek, németországi és franciaországi magyar művészek nagylelkű ajándékként emlékezteti ez a szerény, de szép alkotás az arrajárókat nagy halottunk életének utolsó otthonára.

Bécs, 1991.

A háláról nem szabad megfeledkeznünk

1955 óta Ausztria október 26-án tartja nemzeti ünnepét. Azt a napot választották, amelyen a megszálló csapatok utolsó katonája is elhagyta az országot. Nagyon sok osztrák égi adományt látott benne, hiszen sok éven keresztül százezres tömegek a szentolvasó imádsággal ostromolták az eget. Remélték, várták és meg is kapták ezt a napot. A mi esetünkben nincs szükség ilyen külön ünnepre, mert nagy nemzeti ünnepeink mind kifejezik a szabadság és a függetlenség feltétlen igényét. Benne van Szent István ünnepében, mert ő nem csatlós államot alapított, és a március 15-ének és október 23-ának is ez a központja eszméje.

De a függetlenség elérése mégis kötelez a visszatekintésre. Meg kell fontolnunk az óriási veszteségben is az isteni kegyelem felvillanásait. A megszállás megszűnése, ha azt hivatalosan nem is megszállásnak nevezték, ráirányítja figyelmünket a győri székesegyházban pihenő vértanú főpásztorra, Apor Vilmosra, akinek a megszállás a halálát, majd tisztelétének gátlását jelentette.

Ő, mint a Magyar Szent Kereszt Egyesület elnöke a háború alatt az üldözöttek védelmében főpásztori és arisztokrata származásából folyó egész tekintélyét latba vetette. Rá nem vonatkozik a költő vádja, miszerint „vétkesek közt cinkos, aki néma“. A nyilas uralom megtorlását még elkerülte, nem jutott a fogságba került Mindszenty és Shvoy püspök sorsára. Más tanúságtétel várt rá. Alig több mint 48 órával az orosz csapatok Győrbe érkezése után, a fiatal nők védelmében tette ki magát a legnagyobb veszélynek és kapta a halálos lövést. Nagypéntek este volt. Tábori ágyon vitték a város távol fekvő köz-kórházába. Útközben járőrökkel találkozott. Amikor az egyik orosz katona zseblámpával világítva föléje hajolt, ő felemelte a karját és adta rá a főpapi áldást. Áram hiányában röntgenezés nélkül, petróleum lámpa világánál végezték a műtétet. De már csak a hűsvét hétfőjére virradó éjjel élte meg. Halálközelmében is ellen-segeiért imádkozott.

Számunkra ez olyan ismerős a vértanú életéből. Ahogyan a kis Goretti Mária utolsó órájában megbocsátott a gyilkosának, ahogyan Morus Tamás kivégzése előtt imára szólította fel a jelenlevőket az őt verpadra küldő királyért, ahogyan az első századok keresztényei az üldöző császárért imádkoztak, ahogyan „a dicsőséges első vértanú“, István — miként Szent Ágoston nevezte őt —, hallható utolsó imája hangzott: Uram, ne ródd föl nekik a bűnt, hasonló volt Apor püspök végső imája is. Mindez az első nagypénteken a keresztien haldokló Úr imájának gyönyörű refrénje: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.“

Féltek ennek az áldást osztó főpápnak a hamvaitól is. 1948-ban már készen állt a művészi szarkofág a győri székesegyházban, de évtizedekig üresen maradt. A rendszer megtiltotta, hogy hamvait oda áthozzák. Csak amikor a rendszer már az összeomlás előtt állt, akkor vitették át a hamvakat az őt megillető helyre, akkor is a nyilvánosság szigorú kizárásával, titokban.

Ausztria megszállásának befejezésekor az osztrák ifjúság a templomokba vonult ünnepélyes hálaadásra és örömtüzeket gyújtott az Alpok ormain. A háláról nekünk sem szabad megfeledkeznünk, mert az Úr visszaadta a nemzeti függetlenséget.

Az új európai cserkészparkban. Részt vettek cserkészeink a Mindszenty primás hamvainak hazaszállítása alkalmából tartandó ünnepegeken is.

Júniusban látogatást tettek a Református Világyűlés idején tartott cserkésztáborban, majd pedig vezetőképző volt Coburgban. Aki csak teheti, az új cserkészparkban gyülekezik, hogy előkészítse a helyet eljövendő táborozásokra, — mindenekelőtt pedig az ünnepélyes táboravatásra, mely 1992-ben lesz esedékes.

A vezetői füzet sorozat kiadását is folytatják: rövidesen megjelenik az új katolikus tábori imakönyv, melynek anyaga Kozma Gyurka bá hagyatékából való

Mi pedig erőt, jó egészséget kívánunk Rékának és minden munkatársának, kicsinyeknek és nagyoknak, a további jó munkához!

Lepsényi András

Éppen úgy nem szabad megfeledkeznünk a kegyelmi adományáról. Kaptunk vértanút, akiről áll az Úr kijelentése: „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért“.

Kerny Géza (Linz)

*

Apor püspökről szóló könyvek: Közi Horváth József: „Apor püspök élete és halála“. 1977-ben jelent meg Münchenben; második kiadása dokumentumokkal és gazdag képanyaggal (122 old. + 26 kép) kiegészítve 1984-ben. (Ugyanez német nyelven 1985-ben.) — Balassy László: „Apor Vilmos, a vértanú püspök“. Budapest, Ecclesia kiadás, 1989-ben. — Szolnoky Erzsébet: „Fellebbezés helyett“. Szent Gellért Egyházi Kiadó, Szeged, 1990. 184 oldal + képmelléklet. — A könyveket olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk. (Szerk.)

Hírek — események

Csilla von Boeselager, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat megalapítója, — a „Nők Európáért“ elnevezésű díj átvételkor — a német állampolgárokat 1—1 Márka adományozására kérte a magyarok megsegítésére, hivatkozva a szolidaritásra és a magyaroknak Németország egyesítésében játszott szerepére. Kérését azzal indokolta, hogy a kelet-európai segélyezések kapcsán Magyarországot megrövidítették, pedig a magyarok is nagy szükségét szenvednek.

*

A Szentatya esztergomi, pécsi, szombathelyi és budapesti miséjére eddig egyenként 120—130 ezren, a máriapócsira 180 ezren kértek belépőjegyet. Máriapócsra várják a kelet-szlovákiai, a kárpátaljai és a romániai hívőket is, mintegy 80—100 ezer személyt.

*

P. Peter-Hans Kolvenbach, a Jézus Társaság legfőbb előljárója, egy Londonban tartott előadásán szembe fordult azzal a véleménnyel, hogy az Egyháznak tartózkodnia kell politikai és társadalmi kérdésekbe való beleszólástól. A társadalmi igazságosság, az elnyomottak és a társadalom peremére sodródott rétegek védelme elválaszthatatlan a keresztény elkötelezettségtől. Ugyanakkor az ember üdvösségét nem a politikai mozgalmak, forradalmak vármányaitól várhatjuk. „A szív megtérése nélkül a korábbi elnyomottak maguk is elnyomókká válhatnak“ — mondta. A keresztény azonban sohasem lehet elvakultan egyetlen osztály, párt vagy nemzet oldalán, hanem nyitottnak kell lennie arra, hogy az evangélium fényében korrigálja nézeteit.

*

II. János Pál pápa május 29-én, az általános kihallgatás során, ünnepélyesen bejelentette, hogy kinevezett 22 új bíborost és neveiket felolvasta. Az új bíborosokat kreáló konzisztórium, a szokásokhoz híven, Péter és Pál apostolok ünnepe vigiliáján, június 28-án ült össze. Nemzetiségüket tekintve a 22 új bíboros közül (köztük van Alexandru Todea román érsek is) 14 európai, 3 latin-amerikai, 2 észak-amerikai, 1—1 ázsiai, afrikai és óceániai.

*

Johann Weber gráci püspök nemrégiben úgy nyilatkozott, hogy drámai méreteket öltött Ausztriában a paphiány és tovább fokozódik. 1984 és 89 között 320-szal csökkent a papok száma. Jelenleg már 660 egyházközségnek nincs saját lelkipásztor.

Cserkészélet

MEGÚJULÓ ÉLET AZ EURÓPAI CSERKÉSZKERÜLETBEN

A Külföldi Magyar Cserkészszövetség két-évenkénti közgyűlése az amerikai Clevelandban folyt le április 20-án. Az I. kerület (Európa) szempontjából fontos esemény volt, hogy másodszer is kerületi parancsnokká választották Gémes Istvánnét, Rékát.

Gémesné Réz Katalin a II. világháború végén került Nyugatra. Rövid ausztriai tartózkodás után szüleivel Brazíliába vándorolt, és ott kezdett el cserkészkedni. Hamarosan megmutatta vezetői rátermettségét a magyar benecsekneknél működő leánycsapatban. Itt kapta a Réka nevet lánykori vezeték- és keresztnéve első betűinek összevonásából. 1960-ban férjhez ment Gémes István evangélikus lelkészhez és házasságukból három fiú született. 1968-ban visszaköltöztek Európába, Németországba, és jelenleg a Stuttgart melletti Bietigheimben élnek.

Réka — most már nevezzük így — egyik elindítója volt még Brazíliában a cserkészregősmunkának is, a Külföldi Magyar Cserkészszövetség vezetőképző programjának pedig szintén régóta részese.

Két évvel ezelőtt az újdonsült kerületi parancsnok is megkapta első nagy feladatát: az osztrák Eibisbergben rendezett vezetőképző tábor előkészítését. Ott saját kerületének je-

löltejn kívül 60 magyarországi segédtiszt- és őrvezető-jelölt is a táborozók közé került.

Mint kerületi parancsnok természetesen nem a külföldi sikerek mutogatását tekintette legfontosabb feadatának, nagyobb súlyt helyezett a csapatok belső életére. Várásútszere pészdült fel az élet Európában. Két évvel ezelőtt tartottak először kerületi akadályversenyt, amelynek a többi kontinensen már évtizedekre szóló hagyománya van. A siker Európában is nagy volt. A másodikok tavalay már több mint 100 versenyző mérkőzött.

Egymást érik a csapatok kerékpártúrái, portyái, hétvégi táborai. Szerveztek lelkigyakorlatokat, cserkésznapokat, vízcserkész-túrákat, tutaj-táborokat. Réka is meglepéssel látta munkájának eredményeit, amelyből talán a magyar cserkészet nyolcvan éves fennállását ünneplő coburgi jubileumi tábor emelkedik ki. Közel kétszázan vettek rajta részt, köztük cserkészek a Kárpát-medencéből, de a négy kontinensről is, ahol magyar cserkészet működik.

Hogyan tervezi a jövőt ebben az új szellemben az I. kerület? Most nyáron mozgótábor lesz Szlovákiában, a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetséggel karöltve. A résztvevők két hétig sátoroznak, meglátogatva Rimaszombatot, Palástot és Nagykapost, de terveznek természetjárást, kirándulást is a Kárpátokba. Egy másik csoport végigjárja kenukkal a Ti-

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Bécs: Halottaink: Mecner Barthos Zsuzsanna a közelmúltban elhunyt. — Molnár János, életének 63. évében, május 30-án, hosszú szenvedés után hirtelen elhunyt. Hamvasztása a krematóriumban június 14-én, 11 órakor volt. Adj Uram örök nyugalmat nekik!

Linzi: Halottunk: Hosszú, súlyos betegség következtében május 8-án, 43. életévében elhunyt Kercs István testvérünk (Leondingerstr. 1.). 13-án temettem a St. Martin-i temetőben. Igazi, mély vallásosság jellemezte. Ez Erdély hegyei közül hozta, itt is megtartotta és ebben nevelte családját. Köztiszteltnek örvendett nemes jelleme miatt. Ez megmutatkozott a temetésekor is, a megjelentek nagy számában. Meggyőződésünk, hogy ha el is távozott közülünk, az értékes lelki örökség hitvesének és gyermekeinek életére döntő hatást tesz.

FRANCIAORSZÁG

Elsőáldozók: Deák Tünde, Párizs; — Laczik Klára, Pontoise; — Prokec Nelly, Clamart; — Vad Beatrice Nathalie, Bondy; — Palásti Etienne

ne Károly, Budapest; — Palásti-né Loiselet Catherine, Budapest. — Hálásan köszönjük szüleinknek, hogy áldozatukkal hozzájárultak, hogy Isten gyermekei lehettünk.

NÉMETORSZÁG

Köln: Dr. Klaus Dick segédpüspök úr június 2-án, vizitációja alkalmával, Harsányi Szabolcsné, sz. Hetényi Mária Magdolna ünnepélyes keretek között elnyerte a szentkeresztiséget és elsőáldozást; és dr. Jára Évával együtt a krisztusi nagykorúság szentségét a bérmálást. Isten segítse őket, hogy mindig állhatatosak maradjanak a hitben!

SVÁJC

Lausanne: A házasság szentségét szolgáltatták ki egymásnak az Yverdon-i templomban június 8-án, Gyuriga Csaba és Perez Teresa. (Az új férjben a régi, volt buzgó ministránsunkat köszönhetjük.) A három papszóna koncelebrációs szentmisén Isten különös áldását kértük számukra, sok örömet és boldogságot, sok megértést és békességet.

† P. Alszeghy Zoltán SJ

1915 – 1991

Pünkösdvásárnap, május 18-án, a római Szent Jakab kórházban váratlanul elhunyt Alszeghy Zoltán jezsuita teológus, a római Gergely Egyetem professzora.

Alszeghy Zoltán 1915-ben született Budapesten, a híres irodalomtörténész, Alszeghy Zolt fiaként. 1933-ban lépett a jezsuita rendbe. Filozófiai tanulmányai elvégzése után, 1939-ben Rómába ment négy év teológiára. 1942-ben szentelték pappá. Tanulmányai, a doktorátus és az ún. „harmadik próbaév” után 1946-tól dogmatikát tanított a Gergely Egyetemen. 1954–1961 között a teológiai fakultás dékánja volt, négy évtizeden át számtalan pap és szerzetes — közülük sok későbbi főpásztor — hallgatta előadásait. Közben jelentős irodalmi tevékenységet fejtett ki. Tanulmányainak tárgya kezdetben a középkori teológiatörténet, később inkább módszertani problémák foglalkoztatták. Főműveit olasz nyelven írta s ezeket több nyelvre lefordították. Közülük magyarul „A katolikus dogma fejlődése” jelent meg 1976-ban. Alszeghy irányításával adták ki Rómában — Szabó Ferenc, Nagy Ferenc és Weissmahr Béla jezsuita atyák, valamint több külföldön élő magyar teológus közreműködésével — a „Teológiai kiskönyvtár” 34. füzetét, amelyek

hat kötetben „Teológiai vázlatok” címen a Szent István Társulatnál is megjelentek. P. Alszeghy írta a Bevezetés a teológiába, valamint A kezdetek teológiája, Az ember jövője, A gyónás és A házasság című füzeteket.

P. Alszeghy számos külföldi és magyar folyóiratnak állandó munkatársa volt, részt vett mint szakteológus a zsinati dokumentumok kidolgozásában, később egyes szinodusi dokumentumok megfogalmazásában. Mindig nyitottan az új eszmeáramlatok felé, a teológiai „aggiornamentóra” törekedett, ugyanakkor az egyház hagyományából merített. Kiegészítő nézeteket vallott és tanított.

Egyike volt azoknak a külföldön élő magyar jezsuitáknak, akik elsőként jelentkeztek, hogy Magyarországon működjenek, mihelyt a jezsuita rend újrakezdheti szabad tevékenységét. A nyolcvanas években magyar papok számára nyári teológiai átképző kurzusokat tartott, illetve lelkipályaképzéseket Leányfalun. Nemcsak az intellektuális-, a lelki képzést épp olyan fontosnak tartotta és sürgette.

Temetési miséjét május 21-én tartották Rómában a jezsuiták székházában. (M. K.)

A Mérleg könyvek kiadását tervezi

Munkaközösségünk eddig más hazai és külföldi vállalatok gondozásában támogatta olyan könyvek kiadását, amelyeket hézagpótlóknak tartott a magyar szellemi életben. Ettől az évtől, az általunk felismert intellektuális igények gyorsabb kielégítésére, személyi számítógépeinken szedve, a Mérleg is megkezdte könyvek kiadását. Könyveinket az előzetes megrendelések számárányában nyomtatjuk, és általában csak az előre megrendelők számára biztosíthatjuk. Árunk 18–30 német márká körül lesz. Az előre megrendelőknek ingyen postázzuk, 10 példány feletti megrendelés esetén magánszemélyeknek is 25% kedvezményt nyújtunk. A következő könyvek kiadását tartjuk időszerűnek:

ANZENBACHER, ARNO: Bevezetés a katolikus társadalmi tanításba;

BOGYAY TAMÁS: Magyarország történetének alapelemei;

HAEFFNER, GERD SJ: Filozófiai antropológia, (F.É. tanfolyam, 1.);

NEUDECKER, REINHARD SJ: Az egy Isten sok arca;

WEISSMAHR BÉLA SJ: Filozófiai Isten-tan, (Filozófiai tanfolyam, 2.); és Ontológia, (Filozófiai tanfolyam, 3.).

A MÉRLEG repertórium, 1965–1989, Véber Gyula összeállításában;

A MÉRLEG válogatott interjúi, 1965–1989.

Talán nem szorul külön indoklásra, hogy

milyen időszerű ma a katolikus (és protestáns) társadalmi tanítás korszerű bemutatása, vagy a magyar történelem főbb vonásainak szakavatott, kiegyensúlyozott, naprakész ismertetése. Egy nyugaton sikert aratott keresztény filozófiai tankönyv-sorozat segíthet betölteni azt a szellemi űrt, amelyet négy évtized alatt a vulgarizált marxista-leninista ideológia egyeduralma teremtett hazánkban. A Mérleg első 25 évének repertóriumát megkönnyíti folyóiratunknak forrásmunkaként való használatát. Interjúkötetünk a zsinat utáni lelkes évek izgalmas kérdéseibe is bevezeti azokat, akik korábban nem juthattak hozzá folyóiratunkhoz. Zsinati szellemű megújulásunkat és a magyar megbékélést szolgálja a keresztény-zsidó párbeszéd kiadandó könyvünk.

Terveinkhez kérjük a magyar értelmiség támogatását. A könyvek megrendelhetők a Mérleg müncheni szerkesztőségében (Distelfinkweg 21, WD-8000 München 60).

A Mérleg szerkesztői és kiadói

A Magyar Kertészek Egyesülete annak megünneplésére, hogy az utolsó szovjet katona is elhagyta Magyarországot, felhívja a kertész- és gazdátársadalmat, továbbá minden jószándékú polgárt, hogy a lakóhelyükön és annak határában lévő elhagyott fészületek és Mária-szobrok környezetét kertészetiileg is hozzák rend-

A PÁPALÁTOGATÁS MAGYARORSZÁGI PLAKÁTJA

PÁRIZSI LEVÉL

Az osztrák-magyar hírközléssel ellentétben itt Franciaországban csak röviden, minden szennáció nélkül, tudósítottak Mindszenty bíboros primás hamvainak hazaszállításáról. A sajtó és tévé, mellőzve az évtizedekkel ezelőtt elkövetett rosszulindulatú csuszlatásokat, kiegyensúlyozottan ismertette a „vértanú bíboros” történelmi szerepét. A katolikus Rádió ND szerint azonban a magyar egyháznak Mindszenty újratemetése után is szembe kell néznie a múltban „kompromisszumokat keresők” problémájával. Ami minket, párizsi magyarokat illet, még ma is sajnáljuk, hogy Mindszenty bíborost hirtelen halála megakadályozta, hogy Franciaországba jöjjön. Külön örömmel volt tehát, hogy dr. Szávai János nagykövét szorgalmazására, május 5-én maga Jean-Marie Lustiger, Párizs bíboros érseke fogadta a Notre Dame katedrálisában az itteni magyarokat. Francia hitestevéinkkel együtt adtuk hálát Istennek, hogy egy magyar vértanúval ajándékozta meg közös Egyházunkat. A Mindszenty-misé a budapesti Bach kórus nívós szereplése tette ünnepélyesebbé.

Szintén a nagykövetség kezdeményezésére május 24-én, az Institut Hongrois-ban, találkoztak Lustiger bíboros és Antonetti pápai nuncius történésekkel, újságírókkal, diplomatákkal, magyar papokkal és már megfelelő távlatból elemezték Mindszenty bíboros történelmi jelentőségét.

Molnár Ottó, káplán

HÓSÜK NAPJA GRÁCBAN

Május 26-án a „Christiana Hungaria” rendezésében a gráci magyarság ezidén is megünnepelte a „Hősök Napját”. 10 órakor Nyers atya szentmisét mondott a temető kápolnájában, az énekeket Ugri Mihály kíséerte harmoniumon. Ezután imádkozva — elől a cserkészek — elvonultunk az Ismeretlen Katona emlékművéhez, ahol koszorút helyeztünk el. Mayer Rudolf a tagokon kívül a tartományfőnök és a polgármester képviselőiben megjelent személyiségeket, Budapestről Kéri Kálmán vezérezredest, a parlament korelnökeit, a bécsi nagykövetségről Horváth István alezredest, katonai attasét, az osztrák hadsereg és a Bajtársi Szövetség képviselőit és a gráci magyar egyesületek és cserkészek képviselőit üdvözölte. Az ünnepi beszédet Marton Rezső főhadnagy, az egyesület titkára tartotta.

A közös imádság és a Himmusz éneklése után v. Lengyel Béla altábornagy alapító tagunk sírjához mentünk, ahol a virágcsoport elhelyezése után az elhunyt özvegye jelenlétében Kéri Kálmán vezérezredes méltatta elhunyt bajtársa érdemeit.

A Brauhaus Puntigam vendéglőben közös ebéd alkalmával Dr. Maitz tartományi képviselő a tartományfőnök üdvözlését és jókívánságait tolmácsolta a jelenlevőknek.

Az eseményről hírt adott a „Sonntagsblatt” és a „Die Steierische” című osztrák újság.

Mayer Rudolf elnök

be. A felújított és rendbe tett fészületeket a helyi lelkészek áldják meg és a hívek közösen imádkoznak a megbékélésért, a nemzetért. A három legszebben rendbehozott hely részére 50-, 30- és 20 ezer Ft. értékben növényeket adományoznak.

II. JÁNOS PÁL PÁPA MAGYARORSZÁG-RA LÁTOGAT: IBUSZ ZÜRICH RENDKÍVÜLI AJÁNLATA: 5 napos (4 éjszaka) „hosszú hétvége” Budapest augusztus 17–21-ig. Szolgáltatások: Utazás a MÁLEV menetrend szerinti járatával Zürich - Budapest - Zürich, transzferek: reptér-szálló-reptér, vacsora a 10 ezer forintos szállással, részvétel augusztus 20-án 10 órakor a pápa által celebrálandó misén, este a tűzijáték megtekintése. — Szállítás: Metropoli szálló, kétágyas zuhanyozós szobákban, reggelivel, 4 éjszakára. — Részvételi díj: 798.— SFR/fő; egyágyas szoba felár 85.— SFR/fő. Jelentkezés: IBUSZ SWITZERLAND, Freigutstr. 5- CH-8002 Zürich. ☎ 01/201 17 60.

Computer nélkül is szerkeszthető újságot és könyvet!

Keveset használt, komplett, modern Olivetti írógép, magyar betűkkel is ellátva, kedvező áron eladó. Különböző betűtípusok, szövegszerkesztés, tároló stb. Érdeklődni: Kirchenforum für Ungarn, Postfach 64 15, CH-6000 Luzern vagy telefonon: Svájc + 43 / 47 11 12.

Dr. Csontos Miklós széleskörű praxissal vállalja cégek képviselését, adás-vétel lebonyolítását, kárterítési- és öröklési ügyekben képviseletet, H-1145 Budapest, Illosvai S. P. utca 84, Telefon: 2521 624.

„IST KREBS BESIEGBAR?”

a közismert Béres cseppek feltalálója, Béres József könyve német nyelven megrendelhető. Heller Export-Import, Katharina Heller, D-8000 München 82, Kiesslingerstr. 360. ☎ (089) 42 94 39. Megrendeléseket írásban kérem a mellékelt 7.— + 3.— DM portóköltéssel.

EZEREK KEDVEZŐ SZÁLLÁS NYUGAT-EURÓPÁBAN!

Szabadsága idejére összkomfortos lakást bérelhet Spanyolországban, Franciaországban, Hollandiában, Németországban, Svájcban, Ausztriában, Olaszországban.

Bérlési díj egy személynek naponta 12 és 30 DM között! Ezzel az egyedülálló lehetőséggel bárki elhet, aki 60.— DM értékben katolikus folyóiratot és/vagy könyvet rendel nálunk (könyvlistát küldünk). — A kb. 100 oldalas és ezer lakást tartalmazó prospektust azonban ettől függetlenül is megrendelheti 10 DM ellenében, amelyet borítékban címünkre kérünk megküldeni. — Kirchenforum für Ungarn, Postfach 64 15, CH-6000 Luzern 6 — vagy postai csekk számlánkra befizetni (6000 Luzern, PC. Nr. 60-85911-2) „Prospektus” megjelöléssel.

H I R D E T É S E K

Bőrgyógyászati és allergológiai klinika keres; magyarul, németül tökéletesen tárgyalni és levelezni képes, önálló döntést készséggel rendelkező igazgatói titkárnőt főorvos mellé. Dr. Antal István, D-3437 Bad Sooden-Allendorf, ☎ (056 52) 30 41.

Gyermek gondozását vállalnám, vagy családnál a háztartást vezetném. 47 éves asszony. Cím: Simon Józsefné, H-1133 Budapest, Kárpát utca 13.

Münchenben élő, jogosítvánnyal rendelkező 19 éves leány, kevés német tudással családnál háztartás vezetését, vagy gyerek gondozását vállalja. Paládi Alexandra, ☎ 64 05 52.

Németországban élő középkorú férfi, keresi csinos magyar lány ismeretségét 40 éves korig. Fényképes leveleket „Szerelmi házasság” jelíggel a kiadóba kérek.

Magyar férfi, nürnbergi lakos, 49 éves. 184/90, keresi komoly szándékkal, megértésre és szeretetre vágyó hölgy ismeretségét 45 éves korig. Jelige: „Még nem késő”.

Bécsi asszony, 50 éves, társat keres. Még szeretném ha szeretne valaki, s szeretnék szeretni valakit. Jelige: „Társat keresek”.

Eladó Budapesten, I. ker. Alagút u., 3 szoba összkomfortos új örökklakás, 67 m², erkély, telefon, mélygarázs. Irányár: 143 ezer DM. Tussai/Bálint, D-8450 Amberg, Alhart Str. 1. ☎ (096 21) 1 42 10.

Eladó Budapesttől 12 km-re (Biatorbágy) összkomfortos családi háza, 265 m², 4 szoba, hall, 2 fürdőszoba, konyha, WC, 2 garázs, + 40 m² lakható kis ház, + 3 állásos löstálló, 1800 m² területen. Tussai/Bálint, D-8450 Amberg, Alhart Str. 1. ☎ (096 21) 1 42 10.

Eladó Balatonakarattyán, 200 m² téliestét villa, teniszpálya, medence, exkluzív panoráma, parkosított kerttel, + garázs, csónakház, 60 m² gazdasági épület, 2300 m² területen igényesnek. Tussai/Bálint, D-8450 Amberg, Alhart Str. 1. ☎ (096 21) 1 42 10.

Közvetlen a Balaton partján! Villa Balatonbogláron, saját parttal, 6–7 személy részére, teljes komforttal, július 6-tól 20-ig még kiadó. Telefon: Zürich, 730 45 23 (Svájc).

HELYESBÍTÉS: Tévedés folytán kaptuk és közöltük a hírt, hogy özv. dr. Pethő Jánosné, szül. Ertl Livia az öröklévalóságba költözött. Ezzel szemben az idős hölgy csupán beteg. — Szívvel kívánunk mielőbbi teljes gyógyulást — ajánljuk a tévedést. Nem rajtunk múlott.

CSOMAGKÜLDÉS ERDÉLYBE!

Miután a Palatinus-cég ügyintézésében hiányosságok mutatkoztak, a budapesti Máltai Lovagrend Szeretetszolgálatát kérjük meg a csomagküldemények lebonyolítására. Ők ezt Kozma Imre plébános vezetésével szeretettel elvállalták.

- 12 kilós csomagot szállítanak ki a megadott címre (nem postán küldik!)
- Átfutási idő: 4–6 hét.
- A csomag ára: 120.— DM.

● Megrendelhető: Kath. Ungarnseelsorge, „Sonderkonto Erdély“. Kontószám: 1144 99-803. BLZ: 700 100 80.
Életünk adminisztráció.

B É L Y E G G Y Ő J T Ő K !

Minden magyar bélyeget hiányjegyzék alapján szállítunk!
— Kérje ajánlatunkat! —
Specialitások: Levelek. - Ritkaságok.
- Zepelinrepülések. - Tévfnyomatok.
- Különlegességek állandó vétele és eladása.

Kérje díjtalan készletjegyzékünket.
TALAS & PARTNER AG
Rosenbergstr. 70, CH-9001 St. Gallen

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkiadás. \$ 4.— DM 6.—
Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vázson kötésben \$ 10.— DM 20.—
Szállításkor + portóköltség.

Megrendelhető:
az ÉLETÜNK kiadóhivatalánál
Oberföhringer Str. 40
D-8000 München 81 W. Germany

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni!

FELBEMARADT REFORMKOR

Miért akadt el az ország keresztény humanista megújulása? 20 koronatanú és közéleti szereplő 38 tanulmánya az 1930-as években kibontakozó széleskörű magyar társadalmi törekvésekről és mozgalmakról. A Katolikus Szemle, Róma, kiadásában megjelent vaszkó kötet ára 45.— DM + portó. Megrendelhető az Életünk címén.

RUPP LÁSZLÓ hitese törvénytörvényi fordító, vállalt fordításokat magyarra németre és németre magyarra. Goethestr. 32, 8000 München 2.

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉÉRT, STÍLUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL.

JOGOSÍTVÁNY! TANFOLYAM ÉS VIZSGA MAGYARUL!

Gyors, alapos, eredményes! Tanfolyam teherautóra is! Oktató: Farkas Béla, cím: Fahrschule Schechinger, Lindwurmstr. 60, 8000 München 2. Tel.: 77 66 82
15.00 — 19.00 óráig.

NAPJAINK MAGYAR TÖRTÉNELME ÉRMEKÉBEN

Megjelent a sorozat 4., 5. és 6. darabja, a
MAGYAR REFORMÁTUSOK II. VILÁGTALKOZÓJA,
II. JÁNOS PÁL PÁPA LÁTOGATÁSA MAGYARORSZÁGON,
MEGSZÁLLÓ SZOVJET CSAPATOK KIVONULÁSA emlékérmek.

Minden érmehez sorszámozott hitelesítési okmány tartozik. A megrendelt érme utánvétel postázunk. Árunk a postaköltséget nem tartalmazza. Ha az érme nem nyerte el tetszését, az átvételtől számított tíz napon belül visszavesszük. Ön az érme megvásárlásával nem csak büszke tulajdonosává válik, hanem jótékony adományozóvá is. Az érme értékesítéséből származó bevétel 5%-át az Ön nevében a „Nyújts feléje védő kart“ Alapítványnak adományozzuk, amely ezt az összeget jótékony célra fordítja. Kérjen részletes információt tartalmazó prospektust.

Rendelési cím: TRADORG-D GmbH, Nestrostr. 15, D-8000 München 70, ☎ 089 / 7 69 37 48.
Az érme műszaki adatai:

anyag / súly (g):	arany / 6,96	ezüst / 31,1	ezüst / 155,5	aranyozott / 150,0
átmérő (mm) / finomság (‰):	23 / 999	42,5 / 925	65 / 925	65 / 3mikron
mennyiség (db) ár (DM/db):	1000 / 310.—	5000 / 44.—	1000 / 150.—	4000 / 24.—

APRÓHIRDETÉSEK

A kastli Magyar Gimnázium titkárnőt keres az igazgatóságra. Magyar, német és angol nyelvtudás, valamint jó gépírási képesség elengedhetetlen feltétel. Érdeklődni lehet: Ung. Gymnasium — Direktor, Klosterburg 2, D-8455 Kastl, ☎ (096 25) 80 91 02.

Május 1-től Münchenben dolgozó katolikus lelkész, 2 szobás lakást keres szüleinek Münchenben. ☎ (0 89) 98 26 37.

Cecilia Boucher-Szakolczay, hitese törvénytörvény-széki fordító, vállalt franciáról magyarra és magyarról franciára fordításokat. Cím: Rue de Bosquet 7, B-7090 Braine-le-Comte. Tel.: 0032 67 55 39 78.

A pesti belvárosban különbejáratú 2 szoba fürdőszobával, telefon, tévé, reggelivel 50.— DM-ért naponta kiadó. Szobafoglalás: Telefon: 00361 137 4752, dr. Kimmerling, Budapest, Magyar utca 3.

28 éves volt francia idegenlégiós (ejtőernyős) hivatásos jogosítvánnyal (busz, kamion, veszélyes anyag szállítás) a világ bármely részén testőri, vagy sofőri állást keres, német és francia nyelvtudással. Jelige: „Profi“.

Töttös Ernő: KOMÉDIÁZÓK

200 oldalas elbeszélés gyűjtemény a világról, amelyben mindenkinek komédiázni kellett. Nevető-síró történetek sora. A komédia folytatódik más évek alatt is. A budapesti kiadás kapható külföldön: dr. Töttös Ernő, 3. ave. Lambeau, B-1200 Bruxelles, Belgique.
Ára: 10.— US \$ (légpostás feladási költséggel együtt), vagy 15.— DM.

Megjelent a Katolikus Magyarok Vasárnapja 1991-es évkönyve! Naptár, Esmék útján, Az ősök nyelvén, Magyar sorsok, Életre váltott evangélium. A kötet ára: 8.— US \$ + 1.— \$ portó. Megrendelhető a KVMV címén: P. O. Box 2464, Youngstown, OH 44509, USA. Minden alkalomra kiváló ajándék! Ajándékozza magyar rokonainak, barátainak! Rendelje meg az otthoniaknak!

„T E R T E N Y“ Ungarische Spezialitäten

— Inh.: O. Bayer —

Kreftmayerstr. 26 - 8000 München 2

Telefon: (0 89) 1 29 63 93 és 4 30 44 98

NYITVATARTÁSI IDŐ: csütörtökön és pénteken 8.30—18.00 óráig, szombaton 9.00—13.00 óráig.

Somlói juhfarok	8,90
Baltoni olaszrizling	1 liter 5,70
Baltoni kékfrankos	1 liter 5,70
Debrői hárslevelű	6,80
Badacsonyi kékvilány	7,20
Badacsonyi szürkebarát	7,30
Soproni kékfrankos	6,80
Villányi burgundi	7,30
Csopaki rizling	6,80
Zöldszilvái	7,30
Tokaji aszú 4 puttonos	16,50
Tokaji aszú 3 puttonos	14,50
Tokaji számodoró	12,50
Vilmos körtepálinka	24,50
Kecskeméti barackpálinka	27.—
Cseresznyepálinka	24,50
Kosher szilvapálinka	32.—
Beverage Bitters (Unicum)	0,5 liter 16.—
Pick szalámi	1 kg 27.—
Csabal	1 kg 25.—
Gyulai	1 kg 23.—
Házi kolbász	1 kg 22.—
Diszósajt	1 kg 12,50
Véres májas hurka	1 kg 12,50
Tarhonya, kockatészta	1/2 kg 3,80
Paprika káposztával	0,7 liter 4,90
Paprika káposztával	2 liter 10,50

MAGYAR BOROК, PÁLINKÁK NAGY VÁLASZTÉKBAN.

olcsó áron raktárról. Kérje árlistánkat.
JOSEF UDVARHELYI ☎ (0 911) 35 79 21
Virchowstr. 45. D-8500 Nürnberg 10

VILLA BALATONFÜREDEN! Teljes komforttal, 6 személy részére egész évben kiadó. ☎ Budapest: 0036 1 11110979, vagy Balatonfüred: 0036 86 42 717.

Budán, közel a Várhoz és a metróhoz, modern garzonlakás hazalátogatónak kiadó. Telefon: 01 341 46 24 (Svájc).

Devizátérítés ellenében igényes külföldinek több évre bérbeadnam üresen, Szolnok központjában lévő 94 m²-es, 4 szobás, étkezős, III. emeleti összkomfortos lakásomat garázzsal, telefontal, parabola-antennával, 1991. szeptember 1-től. Dr. Gyetvai Béla, Rózsa Ferenc utca 5. III./7, H-5000 Szolnok. ☎ 36 198.

Köszönetet mondok a Münchener Magyar Katolikus Misszió vezetőjének és munkatársainak, különösen Mekker Árpádnak, személyes ügyeim intézésében nyújtott szíves segítségükért. Antal Szeréna.

Kiadom Tiszalökön, a Tisza partján szép környezetben lévő üdülőt, amely 4 fő kényelmes pihenését biztosítja, június közepétől augusztus végéig nyaralás céljára. Használatba vételi díj naponta 50.— DM, csónak használattal. Keresztes Károly, H-4027 Debrecen, Tanácsköztársaság út 25 2/1.

Volvo 940 GL Turbo Diesel Kombi, gy. é. 4. 91., 10 hónapos garancia, baleset mentes, sok extrával eladó. Új ár: 48.000.— DM, eladási ár: 42.000.— DM. ☎ (D) 07 51 / 6 29 37, este 7 órától.

Zalakaros-gyógyfürdő kétágyas szobák (8 szoba, parkoló) június 1-től október 30-ig kiadó. Cím: Lahocsinszky Tibor, H-8749 Zalakaros, Napnyugat köz 1 / A.

Németesítési ügyemhez tanút keresek! Kérem annak a személynek a jelentkezését, aki ismerte Engler Márthát, 1932. március 3. Bp., vagy anyját Leitner Márthát, 1911. dec. 30. Kassa. A család Miskolcon élt a 30-as években. Cím: Nagy László, D-5000 Köln 60, Sebastianstr. 184.

Ha Magyarországon ingatlant szeretne vásárolni, szívesen állok rendelkezésére. Ön közeli igényeit, én rövid időn belül megfelelő kínálatot biztosítok. Gazdasági befektetéseit is megszervezem. Ingatlanközvetítő-üggyvéd dr. Benda, H-8261 Badacsony, Kossuth u. 29. Tel.: 0036 87 31 166.

Herendi porcelán: AOG-6 személyes, ét.-sávé, mokkás + egyedi darabok, össz. 122 darab eladó. ☎ 0711 / 44 71 49 (Stuttgart).

Budapesttől 5 km-re, Fóton 200 m²-es három szintes nyaraló 250 fő-ös telekkel, panoráma környezetben, majdnem kész állapotban, penzió-engedéllyel eladó. Tökés társ is érdekel. Ár: 4.500.000.— Forint. Seigner László, H-1043 Budapest, Aradi út 7. IX. 53.

Harkányban a gyógyfürdőnél, új 3 szintes családi házban fürdőszobás szobák konyha használatával egész évben kiadó. Kétágyas szobabér 20.— DM / nap. Döme Zoltán, H-7815 Harkány, Kölcsey tér 11.

Kedves, 55 év körüli, valóban társat kereső férfivel megismerkedne intelligens 40-es hölgy. H-1476 Budapest, Pf. 204.

RÁTH MÁRTA, hitese fordító és tolmács, magyar-német és német-magyar fordításokat vállal.

St.-Veit-Str. 6, 8000 München 80,
Telefon: (0 89) 4 36 23 50.

M Ű Z E U M I R I T K A S Á G !

Eladó gróf Bethlen István első díszmagyarjának teljes ékszer-kollekciója 1896-ból. — Arany, ezüst, rubin, féldrágák. Kard, övek, csatok, gombok, tartozékok. Eredeti tokban. Ár: 59.000.— DM, plusz Mwst. Válaszokat: Postfach 44 02 24
8000 München 44.

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető terjesztőknél:
Joseph DANİ, 4408 55. Street NE,
CALGARY AB T1Y 4B7, Canada.
A címére küldött csekkben feltüntetendő:
„Életünk“. Kérjük szíveskedjenek a fenti címre, ne Münchenbe küldeni a csekket. Itt egyenkénti beváltásnál a 40.0 DM-ből 8.— DM-et levonnak a bankban. Előfizetési díj egy évre 16.— US \$ + 11.— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből küldjük.

É L E T Ü N K

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Oberföhringer Str. 40.
D-8000 München 81
Telefon: (0 89) 9 82 80 52
Felelős Kiadó:
a Magyar Katolikus Főlelkésziség
Főszerkesztő: P. Szőke János.
Felelős szerkesztő: Fejős Ottó.

Redaktion und Herausgeber:
die Ungarische Oberseelsorge.
Oberföhringer Str. 40
8000 München 81
Telefon: (0 89) 9 82 80 52
Telefax: 089 / 480 23 47.

Chefredakteur: P. János Szőke.
Verantw. Redakteur: Ottó Fejős.

Abonnement: DM 25.— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 40.—

ELŐFIZETÉS:

Az Életünk a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni!
Tengerentúlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.
1 példány ára: 2.50 DM.

Előfizetési ár egy évre 25.— DM vagy ennek megfelelő valuta.
Tengerentúlra légitelével 40.— DM
Lapzártá minden hónap 15-én
Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postgiroamt München:
Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80
Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto
Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,
Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70
Kath. Ung. Seelsorge „Életünk“.
Erscheint 11mal im Jahr.
Druck: Danubia Druckerei GmbH.
Fehrenbachstr. 88 - 8000 München 50

Bellagenhinweis: zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei. — A kiadványhoz körlevelet mellékelünk.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkatonkra, hanem postacsekkkatonkra kérünk!
Kath. Ungarn-Seelsorge München, — Sonderkonto, Postgiroamt München, Konto-Nr. 606 50 - 803.

HIRDESEN AZ ÉLETÜNKBEN!

Hirdetési díjak 1990. október 1-től:
Apró-, házassági-, általános hirdetés
ára soronként (kb. 40 betű) DM 6.—
Jellege portóval DM 6.—
Külön kívánságokat esetenként árazunk.
Üzleti hirdetések soronként DM 9.—
Nagybetűs (kétsoros) sor DM 18.—
Keretben megkezdett 5 cm-ként DM 12.—
Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.
Egymásután háromszori hirdetés esetén
10 százalék kedvezmény.
Egymásután hatszori hirdetés esetén
20 százalék kedvezmény.
Egy évi hirdetés esetén 25% kedvezmény.
Hirdetéseket határleje minden hónap 15-e befizetve!

A névvel megjelölt cikkek nem minden esetben felelnek meg a szerkesztőség véleményének. — Kéziratokat nem örvünk meg és nem küldünk vissza.

Hivatalos órák a hirdetésekkel kapcsolatban: hétfőtől — péntekig, 10-00 — 15-00 óra között. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy csak ezidőben érdeklődjenek telefonon.

DIÓSZEGHY TIBOR, hitese tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar, Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D-4040 Neuss. Telefon: (021 01) 54 13 17.

HARGITA PANZIO

BÉCSBEN a Mariahilferstr.-Andreasgasse sarkán. Székely faragott bútor berendezéssel várja Önt egy családi hangulat. Szobafoglalás telefonon: 0043 / 222 / 96 19 28 és 932 85 64. A-1070 Wien Andreasgasse 1/8.

NYÁRI KÖNYVAJÁNLATAINK!

BIBLIA, Ó- és Újszövetség	48.—
GÁL: Dogmatika	34,80
HOZSANNA, Ima- és énekeskönyv	18,60
INNEN ÉS TUL. Verse az Isten-kereső emberről	23,40
KAMARÁS: Ime, az ember (antropológia)	15,60
KEMPIS: Krisztus követése	15,60
LÜTHOLD—MINDER: Meggyógyultam Lourdes-ban	14,40
MINDSZENTY: Emlékirataim	24.—
PROHÁSZKA: Modern katolicizmus	50,40
PUSKELY: Szerzetesk	19.—
SAMMACICCIA: A lanciai Oltárszentség-csoda	18.—
SZÁNTÓ OFM.: Várjuk a Szentatát	10,20
SENT BONAVENTURA misztikus művei	23,80
SZOLNOKY: Apórus püspök élete és vértanúsága	12.—
TÖRÖK: Mindszenty bíboros élete	2,10
TURAY: Istent kereső filozófusok (teodicea)	19,50
VARILLON SJ ÖNMAGÁRÓL	10.—
VÍZ: Szent Imre herceg	2,10
A hazai és külföldi katolikus kiadványokat a leggyorsabban szállítja számlával a Katolikus Magyar Sajtó Munkaközösség, német rövidítéssel KUPA, Distelfinkweg 21, W-8000 München 60. Telefon: (0 89) 8 11 14 24. Telefax: (0 89) 8 14 35 73. Örömmel küldjük új árjegyzékünket, és várjuk megrendelését.	